

Nemunas

Nr. 18
(336-777)

2011 m.
gegužės 12-18 d.

Kaina 2,50 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

Pavasarinės impresijos pagal
Filomeną

7 p.

Filomena LINČIŪTĖ-VAITIEKŪNIENĖ. „Lyja“.

9 770 134 314 007

Kitas „Nemuno“ numeris išeis gegužės 26 d.

Tiltai 3-9 p.

Lélės ne tik šypsosis, bet ir skrajos

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Kaune organizuojamas festivalis šiais metais pakeitė pavadinimą: „Šypsos lélės ir vairai“ tapo „Skrajojančiu festivaliu“. Naujasis pavadinimas reprezentuoja Europos Komisijos kultūros programos remiamą tarptautinį projekta „Šeima ir vaikai šiuolaikinėje Europoje“, siejant penkias šalis. Dvimečio projekto metu, kuriame dalyvavo penki skirtinių šalių lėlių teatrai, buvo kuriami spektakliai. Jų darbus kartu su papildoma svečių programa ir pristatytas festivalis.

Jo programa – gausi ir ambicinga. Per keturias dienas Kauno lėlių, Dramos, Muzikiniame, Kameriniame ir Mažajame teatruse bus parodyti vaikams ir suaugusiesiems skirti lėlių, vizualinio teatro spektakliai, statyti ne tik Lietuvoje, bet ir kitose šalyse: Latvijoje, Rusijoje, Lenkijoje, Ukrainoje, Prancūzijoje, Čekijoje, Kroatijoje, Slovakijoje, Olandijoje, Izraelyje ir Kinijoje.

Festivalio direktorius Sigitas KLIBAVIČIUS pristato ne tik renginių programą, bet ir visa tai, kas sukasi aplink ją, lydi ar net trukdo jai. Nuo pat pradžių.

„1991 m., atgavus neprisklausomybę, pa-sinaudojome galimybę pasižvalgyti plačiau ir suorganizavome pirmąjį tarptautinį festivalį. Šiaisiai metais jis bus jau devynioliktas. Kiekvieną kartą stengiamės, kad atvažiuotų nauji, nematyti kolektyvai, pasirodytų kiti veidai, nedalyvavusios šalys. Mes neturime tradicijos kvieсти vis tuos pačius kolektyvus. Repertuaras sudaromas atsižvelgiant ne į trupes, o į spektaklius, kuriuos esame matę, apie kuriuos girdėjome arba kuriuos rekomenduoja patikimi žmonės. Kartais vienos šalies teatralai gali pasiūlyti kelis labai gerus spektaklius, tuomet skaudančia širdimi ko nors atsisakome, nes norisi parodyti kuo platesnę šalių ir jų teatinės kultūros paletę. Skaudu, kai trupių ir nuostabų spektaklių negalime pamatyti dėl finansinių sunkumų. Šiaisiai metais žiūrovai nešiūs Irano, Norvegijos ir Vokietijos atstovų. Tik kovo viduryje sužinojome apie gerokai sumažintą festivalio biudžetą, todėl teko imtis drastiškų priemonių. Tai labai nemalonu ir neetiška pakviestųjų atžvilgiu. Jei situacija nepasikeis, apskritai nesame tikri dėl festivalio likimo. Galų gale jis atima daug laiko ir energijos, kuriuos turėtume skirti kasdienei teatro veiklai.

Labai svarbu teisingai išdėstyti spektaklius, nes festivalis turi būti dinamiškas, pamėžu augti. Tai padaryti nėra paprasta, nes iš viso numatyta parodyti 21 spektaklį ir šventinę eiseną, kurioje sutiksime naujų, nematyty personažų. Džiaugiamės, kad pas mus sutiko atvykti Kretingos kojūkininkai – itin aukšto meninio lygio kolektyvas. Šia spalvinga eisenai pradėsime festivalį. Norime, kad joje dalyvautų visi miesto teatrai.

Tik du spektakliai bus kartojami, todėl tempas išties spartus. Stengėmės surinkti neilgus vaidinimus, kad daugumą jų žiūrovai galėtų pamatyti. Kita vertus, Kaunas puikiai tinka teatro festivaliams, nes visi teatrai įsikūrę miesto centre.

Lėlių teatras – kamerinis žanras, todėl sunku pritrauki gausybę žiūrovų. Deja, mūsų pakviestas trupes galės išvysti labai nedaug žmonių. Mažojo ir Kamerinio teatro scenose, kurios gana ankštos, vaidinsime po du spektaklius.

Siaisiai metais festivalis bus didžiausias. Pirma kartą atvažiuos Prancūzijos, Kroatijos, Olandijos, Kinijos, Čekijos trupės. Džiaugiamės, kad mūsų tradicijos nesusiniveliavo, nesupilkėjo. Atvirkščiai, jaučiamės tvirtesni, nes turime nemažai patirties. Norisi, kad kiekvienas išsiėžtu pačius geriausius išpūdžius, stengiamės šiluma apgaubti visus atvykstančius, todėl sulaukiamė gerų jų atsiliepių. Per metus, kai pradėjome ruoštis festivaliui, nuveikėme labai daug, tad tikimės paties geriausio rezultato.

Festivalis – nauji pažinčių vieta. Jame gimsta ne vienas naujas projektas. Mes taip pat dažnai lankomės kitose šalyse organizuojamose renginiuose, kartais tampame projekto partneriais. Tokia patirtis be galio vertinga lėlininkams, nes jų scenos menas labai subtillus, kitų žanrų menininkams sunkiai perprantamas. Kad ir kiek kartų spektaklius mėgindavo kurti dramos teatro režisieriai, puikaus rezultato nesulaukdavome. Gerai, jog dabar turime nemenką režisierių pasirinkimą. Tik iš pažiūros atrodo, kad viskas lengva ir paprassta. Tačiau lėlių teatro užkulisiai paslaptingi.

Kadangi pirmus metus festivalis glaudžiasi prie tarptautinio projekto „Šeima ir vaikai šiuolaikinėje Europoje“, mes pakeitėme pavadinimą. Tokią minčią, tiesa, turėjome ir anksčiau, nes akcentuota lėlių teatro paskirtis vaikams šiuo metu jau negalioja. Anksčiau festivalyje būdavo du trys spektakliai

suaugusiesiems, o dabar situacija priešinga. Norisi priminti, kad lėlių teatras gimbė kaip teatras suaugusiesiems, siekiant parodyti, kokiu dideliu galimybė turi šis žanras. Tiki-mės, kad tai ir mums bus paspirtis žengti prie spektaklio suaugusiesiems savo teatre.

I festivalių turėjome pakviesi visus projekte dalyvaujančius teatrus. Nors ne visi jie atitinka aukstus mūsų reikalavimus, šių įdomaus tikrai atrasime kiekvienam jų. Tačiau rizikuoti ir organizuoti festivalį kviesdami tik šias trupes mes negalėjome. Salia jų pasirodys visoje Europoje žinomi ir pripažinti teatrai: du kolektyvai iš Olandijos, Kroatijos trupė, iš Prancūzijos – kamerinis pirstų teatras, taip pat pasižūrėsime labai mielą, prasmingą ir mašlų čekų spektaklį. Matysime egzotišką, tradicinį marionetų teatrat iš Kinijos, kurios kultūrą menkai pažįstame. Bene didžiausias festivalio atradimas – publikos favoritu tituluoamas Duda Paiva – brazilių kilmės menininkas iš Olandijos, sujungęs šokį ir teatrą. Naujoji D. Paivos trupės premjera „Išpera!“ sukurta remiantis prancūzų autorius Boriso Viano novelės „Širdžių plėšikas“ motyvais. Jo valdoma žmogaus ūgio elastinė lėlė kuria stulbinamą tikroviškumo jausmą – sunku patikėti, kad ji nėra gyvas žmogus. Tai aukštasis teatrinių meno pilotas, bet nemanau, jog šis vienas spektaklis „nušluos“ visą kitą programos dalį.

Festivaliuose itin sudėtingas vertimų klausimas. Jie reikalauja labai didelių finansinių

išlaidų. Ausinės – per brangų, titru ekranė neperskaito vaikai, o tiesioginis vertimas truko aktoriams. Todėl žiūrovams prieš spektaklį dažnai pateiksime trumpą anotaciją, o siužetą suprasti paprastai nėra sunku, ypač vaidinimuose vaikams. Kai kuriuos spektaklius suaugusiesiems versime arba pasitikėsime žiūrovų užsienio kalbų išmanymu, o kitiemis vertimo visiškai nereikia – jie be teksto arba pagrindiniai akcentai yra visai kitū.

Laukiame festivalio ir tikimės, kad Kaune žiūrovai išvys labai placią lėlių teatro, populiaraus visame pasaulyje, įvairovę. Tikrasis širminis teatras, kuriame nematomė aktoriaus, jau beveik išnykęs. Kai šalia lėlės scenoje yra aktorius, režisieriu atsiveria daug daugiau galimybių. Širminiam spektakliams reikalingas labai aukštas menininkų meistriškumas – šiuo metu tai, deja, nėra dažna, o lėlė turi būti gyva. Vargu ar dar kada grįsime prie širminio teatro, nes kvalifikacija ir išgūdžiai prarandami. Kita vertus, dabar matyti daug bandymų statyti klasiką suaugusiesiems žiūrovams. Antonas Čechovas, Nikolajus Gogolis, Fiodoras Dostojevskis ir, abej, Williamas Shakespeare'as – labai dažni autoriai. Lėlių teatras gyvybingas, nes nuolat atranda naujų formų, drąsiai eksperimentuoja, sieja skirtinges žanrus.

Kiekvienas pabuvimas festivalyje – puiki galimybė pasikrauti energijos. Todėl visus kviečiame ir laukiame.

Kauno valstybinio lėlių teatro archyvo nuotrauka

Mažujų kūrėjų šventė

Jau ketvirtą kartą mažieji pasažai kūrėjai rinkosi Kaune į naujos knygos pristatymą. Net ir didžiulė „Girstučio“ kultūros ir sporto centro salė sunkiai talpino apie 600 pirmy-penkų klasinių moksleivių, suvažiavusių su savo mokytojais ir tėveliais iš visų Lietuvos kampelių. „Šiemet vaikai buvo nepaprastai kūrybingi. Jų pasakose atsispindi lietuviškos tradicijos, gamta, etnografiniai motyvai“, – pasitenkinimo neslepė šio renginio organizatorius, leidyklos „Kalendorius“ direktorius Aurelijus Noruševičius. „Nustebino ir tokis didelis aktyvu-

mas. Geriausios pasakos sugulė į 96 puslapių knygą, dailiai iliustruotą Kauno dailės gimnazijos mokinį. Kitų paminėjome tik pasakų pavadinimus ir pavardes. „Vaikų aktyvumui ir meile kūrybai, knygai džiaugėsi į šventę atvykusios jos globėja ponija Alma Adamkienė. Mažieji noriai bendravo, iš savo triukšmingo rato ilgai nepaleido ir prezidento Valdo Adamkuso, nuolatinių šio renginio talkininkų etnografės Gražinos Kadžytės ir mylimos LRT radijo diktorei bei laidos „Tetos Betos viktorina“ vedėjės Bernadėtės Lukošiūtės. Dalyvavo poetas Gintaras Patackas, kiti svečiai.

Už gražiausias, originaliausias pasakas vaikai apdovanoti medaliais, diplomais, prizais. Už aktualiausią pasaką „Netikėtas svečias“ „Nemuno“ prizas atiteko moksleivui Simonui Baziniui iš Griškiškių. Pabaigoje mažuosius pradžiugino įvairūs pasiromymai ir puikus Kauno valstybinio lėlių teatro spektaklis „Žvaigždės vaiskas“.

**„Nemuno“ informacija
Gražinos
Viktorijos PETROŠIENĖS
nuotraukos**

Nuotrauka atminimui su garbingais svečiais.

„Girstučio“ salė pilnutele...

Viltai

Gediminas JANKAUSKAS

Gero europietiško kino mūsiškiai filmų platintojai kratosi kaip velnias kryžiaus. Laimė, turime keletą tradicinių kino festivalių, kurių organizatoriai kiek įmanoma stengiasi užpildyti šią nišą, kad visiškai ne-nuskustumė komercinio holivudinio nieka-lo pelkeje. „Kino pavasaris“ ir tarptautinis Kauno kino festivalis padeda mums pa-matyti garsiausių pasaulio kino festivalių „perlus“. „Scanoramai“ labiau rūpi šiau-rės šalių ir Baltijos regiono kinas. O Vil-niuo Goethe's institutas savo edukacines veiklos Lietuvoje programas nuo 2006 m. taip pat stengiasi papildyti vokiškais vai-dybiniiais ir dokumentiniai filmai. Pirmosios programos vadinosi „Guten Film!“ („Geras kinas!“) ir žiūrovams buvo prista-momas rudenį Vilniuje bei Kaune.

Pasitinkant šios veiklos penktąias metines siemet įvyko kelios ryškios permaninos. „Guten Film!“ virto „Vokiečių kino dienomis“, kurios iš rudens persikelė į pavasarį ir dabar vyks net 24 dienas penkiuose Lie-tuvos miestuose – Vilniuje Kaune, Šiauliuose, Klaipėdoje ir Panevėžyje. Aštuoni vai-dybiniai ir trys dokumentiniai filmai pri-stato geriausių pastaruju metų Vokietijos ir Šveicarijos filmų rinkini.

Ryškiausiai Vokietijos kino etapai

Vokietijos klasikinio kino grafikas pan-ašus į širdies kardiogramą, kurioje ryškius energijos pliūpsnius keičia ramios pauzės. Pirmą kartą apie labai savitą Vokietijos kiną prabilta 1919 m., kai ekranuose pasirodė šiur-pą keliantis „Daktaro Kaligario kabinetas“ (režisierius Robertas Wiene), netrukus pava-dintas ekspresionizmo manifestu. Ekspresionizmas suformavo originalią stilistiką ir leng-vai atpažįstamą atmosferą, kurioje susilydė Romantizmo epochos vaiduoklių pasaulio mistika, vokiečių filosofijos ižvalgos, kan-cios ir likimo motyvai, polinkis į ryškius kon-trastus, nerimą keliančios vizijos ir psicho-analizės ženklu sistema.

Ekspresionizmas vokiečių kine truko maž-daug dyliką metų. 1933-aisiais, kai į val-džia atėjo naciai, prasidėjo dar vienas dylikos metų periodas, kūpinas karingą dvišią aukštinančių didingų istorinių epopejų, gran-diozinės dokumentikos (Leni Riefenstahl darbai) ir holividiniams miuziklams beveik nenusileidžiančių pramoginių filmų, kuriuo-se šoko ir dainavo anuometinės ekrano kara-lienės Marika Rokk ir Zarah Leander.

Po Antrojo pasaulinio karo į du politinius bastionus padalytoje Vokietijoje išsivyravo skirtingi kino modeliai. Amerikiečių ir jų sa-

Du Tomo Tykwerio filmo „Trise“ herojai laukia trečio.

Vokiečių kino dienos vyksta penkiuose miestuose

jungininkų kontroluojamoje Federacinėje Vokietijoje giliai šaknis suleido amerikietiško komercinio kino schemos (Karlo May'aus romanų apie indėnus ekranizacijos, kriminalinių detektyvų, tuščiavidurės komedijos ir aristokratiškos melodramos). O Demokratinėje Vokietijoje buvo orientuojamas į so-cialistinės sistemos vertėbes. Vakarų Vokietijos kiną septintojo dešimtmečio pradžioje ištiko sunki krisė, iš kurios pakilti padėjo radikalai reforma ir VIII tarptautiniame Ober-hauzeno dokumentinių filmų festivalyje (1962 m.) gimusi Naujojo Vokietijos kino koncepcija. Demokratinės Vokietijos kinas tokiai radikalų reformų nepatyrė iki pat Berlynų sienos griuvimo.

Mes turėtume pasidžiaugti, kad VDR „De-fos“ kino studijoje ir mūsų aktoriai atliko ryš-kių vaidmenų. Pakanka prisiminti Donato Banionio įkūnytus meno genijus Francišką Goją („Goja, arba sunkus pažinimo keliai“, 1971 m.) ir Ludwigą van Beethoveną („Beethovenas – gyvenimo dienos“, 1976 m.). Idomūs vaidmenų šioje kino studijoje sukūrė

ir Regimantas Adomaitis („Volcas“, „Vyras prieš vyra“, „Sužadetinė“).

Pabėgti nuo savęs

Šių metų „Vokiečių kino dienas“ pradeda jaudinanti drama „Bék, jei gali“. Režisierius Dietricho Bruggemann filmas pasakoja apie inteligenčią, bet nusivylusį vaikiną Ben-jaminą (jį labai įtaigiai suvaidino legendinio teatro „Berliner Ensemble“ narys Robertas Gwisdėkas). Suprasti jo nevilties priežas-ti nesunku – vaikinas dienų dienas sėdi in-valido vežimelyje prie kompiuterio, kuris at-veria fantastikas virtualios erdvės ir bekon-taktinio bendravimo galimybes, tačiau kom-pensuoti natūralaus žmogiško ryšio, žinoma, negali. Netrukus į šio vienišiaus gyvenimo orbitą įtraukiama dar du jauni žmonės – Ben-nui padėti ateinantis socialinės tarnybos dar-buotojas Kristianas ir pro šalį dažnai dvirā-čiu pravažiuojanti violončelininkė Anika. Trys vienišiai greitai suranda bendrą kalbą ir gali mėgautis nuoširdžios draugystės malo-numais. Bet jau nuo pat pradžių aišku, kad neisvengiamai ateis toks metas, kai platoniskų santykijų šiai simpatiškai trijulei nepakaks. Abu vaikinai išsimyli Aniką ir tikisi iš jos daugiau nei draugystės, o mergina negali ap-sispresti.

„Vokiečių kino perspektyvų“ programą pernai Berlyno kino festivalyje atidares filmas „Bék, jei gali“ tapo ryškiu kinematografiniu įvykiu. Jis imponuoja ir išimenanu mu-zikiniu takeliu, ir nuoširdžia jaunų aktorių vai-dyba, ir tuo, kad nesistengia žiūrovų graudin-ti. Atvirksčiai, filme nemažai komiškų scenų, kurios sumaniai derinamos su liūdnesnėmis. O susimąstyti seanso metu ir po jo tikrai yra apie ką. Vokietijoje „Bék, jei gali“, padedant Kultūros ministerijai ir įvairiems fondams, de-monstruojamas vyresnių klasų moksleiviams ir studentams pagal specialią metodiką: jaunimui ne tik suteikiama galimybė filmą pažiūrėti – specialiai šiemis seansams parengta vadinamoji „didaktinė medžiaga“, kurioje yra ne tik esminių filmo situacijų analizė, bet ir suformuluojami klausimai, padedantys jauniems žiūrovams geriau suprasti jų bendraam-zių psychologinę savijautą. Gerai būtų pana-sią praktiką įdiegti ir mums.

Mes laisvi, mes trise

Meilės trikampį pamatysime ir bene gar-siausio šių dienų vokiečių režisieriaus Tomo Tykwerio filme lakonišku pavadinimu „Tri-se“. Jo herojai Hana ir Simonas drauge pra-gyveno 20 metų. Kultūros renginių vedėja ir meno vadybininkas jau patyrė neįstikimybę, nesėkminges bandymus turėti vaikų, iš-siskyrimus ir grįžimus. O dabar abu išsimyli tą patį vyra – mokslininką Adamą Borną. Ir Hana, ir Simonas slapta vienas nuo kito susi-tikinėja su Adamu, nenutuokdamasi, kad pa-slaptis, kurią jie vienas nuo kito slepia, iš tiesų juos sieja. Išbandymai prasidės, kai Ha-na netikėtai pastos.

Už savo šalies ribų režisierius T. Tykwe-ris tapo žinomas 1998-aisiais, kai viso pa-saulio kinomanus sužavėjo jo energingas veiksmo filmas „Bék, Lola, bék“, o pagrin-dinį vaidmenį suvaidinus raudonplaukė Franka Potente tapo ryškiu naujojo vokie-čių kino simboliu. Tada didelės paklausos Europos kino klubuose sulaukė ir ankstesni šio režisieriaus filmai – niūrus psychologinius trileris „Mirtinai pavojinga Marija“ (1993 m.) ir hipnotizuojamo ritmo detektyvo, melodramos bei mistikos kokteilis „Mie-gantys žiemą“ (1997 m.).

„Kultinio“ režisieriaus ir jaunimo numylė-tinio statusas plačiai atvėrė duris tarptautinėms koprodukcijoms, ir šia galimybe T. Tykwe-ris tinkamai pasinaudojo. Pagal a. a. Krzyz-tofo Kieslowskio scenarijų jis pastatė psycholo-ginę dramą „Rojus“ (2002 m.), o prieš pen-kerius metus ekranizavo Patricko Suskindo ro-maną „Kvepalai“ (2006 m.), kurio niūrių sti-listiką nusizūrėjo Caravaggio, Rembrandto ir Josepho Wrighto drobėse. Šiurpą keliančią istoriją apie tai, kaip apsėstas troškimo sukurti neregėtą aistrą žadinančius kvepalus vaikin-vas tampa rafinuotu žudiku, režisierius suge-bėjo paversti talpia meno metafora. Juk meną maitina realybę, kurią kūrėjas pasiryžęs sunai-kinti, kad kuo arčiau priartėtų prie savo manijos padiktuotų tikslų.

Nukelta į 4 p.

Filmo „Bék, jei gali“ herojai sprendžia sudėtingą uždavinį.

Vokiečių kino dienos vyksta penkiuose miestuose

Atkelta iš 3 p.

Gerais pasipraktikavęs svetur ir padirbėjės su pasaulinio garso kino žvaigždėmis, T. Tykweris grįžo į gimtinę, kad įtikintų visus, jog jo talentas tikrai subrendo. Namų jis parsivežė į svarbiausią profesinę išvadą – jei bandai orientuotis į kuo platesnę auditoriją, šio tikslą nepasieksti, o savo ištakimiausius gerbėjus gali lengvai prarasti.

Filmas „Trise“ Vokietijoje sutiktas nevienareikšmiškai. Nors dauguma vokiečių recenzentų džiaugėsi, kad „sūnūs palaidūnas“ pagaliau grįžo namo, filmą vertino atsargiai. Kur kas drąsesni buvo paties režisieriaus komentarai, kodėl jis ėmėsi rizikingos „meilės trise“ temos: „XXI a. pradžios žmonės vis labiau jaučia būtinybę surasti partnerį ir išlaisvinti mumyse slypintį aistringumą. Esu tikras, kad kiekvienas mūsų bent kartą yra susimąstęs apie visai naują santykį rūšį. „Trise“ – tai filmas apie suaugusius žmones, kurie nustoja kontroliuoti savo gyvenimus. Su panašia situacija anksčiau ar vėliau susiduria be maž kiekvienas žmogus, ir jam tenka pratintis prie naujų sąlygų bei priimti naujas žaidimo taisykles. Didžiausias paradoksas yra tai, kad žmogus bijo ką nors keisti. Čia ir atsiranda prieštaravimai.“

Kad T. Tykweris yra vienas įdomiausių dabartinių Vokietijos kino režisierių, aišku visiems. Bet vienos nuomonės apie jo kūrybą tikrai nėra. Po filmo „Trise“ šis prieštaravimas dar paastrėjo. Bene geriausiai tokią situaciją pavyko įvardyti žurnalo „Der Spiegel“ recenzentui Christianui Bussui, kuris savo straipsnyje „Mes laisvi, mes trise“ baigia šiaisiai žodžiais: „Kas yra Tomas Tykweris – romantikas, meilės utopistas ar seksualinės revoliucijos aktyvistas? Mes to nežinome. Bet esame tikri, kad jis – grandioziniu talentu apdovanotas pasakotojas.“ Pasakyta taip, kad jokių komentarų nereikia.

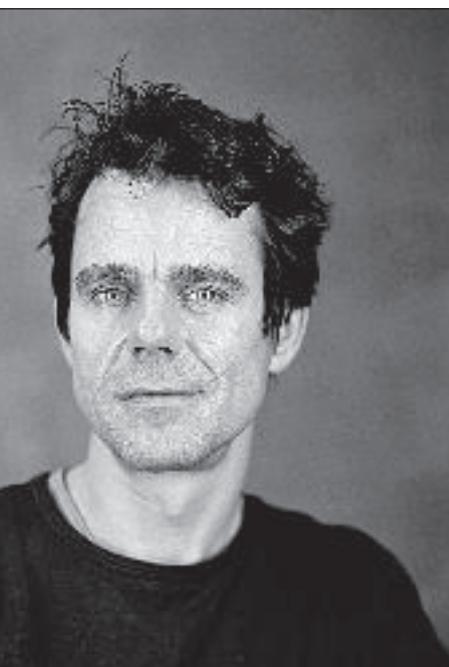
Avantiūristo Davido Kerno prisipažinimas

Alaino Gsponero filmas „Lila, Lila“ (2009 m.), sukurtas pagal Martino Suterio romaną, kažkuo panašus į garsų Tomo Manno kūrinių „Avantiūristo Felikso Krulio prisipažinimą“. Klasiko romane jau nuolis Feliksas Krulis, svajojantis paklūti į aukštumonę ir užsitirkinti turtingą gyvenimą, nusivilia galimybe padaryti karinę karjerą ir tarsi koks Rastinjakas išvyksta užkariauti Paryžiaus. Darbas liftininku viešbutyje Feliksui tampa tramplinu į išsvajotą tikslą.

Filme „Lila, Lila“ avantiūristas Davidas Kerna dirba padavėju ir, žinoma, svajoja apie kitokį gyvenimo būdą, nors jokiais ypatingais talentais nepasižymi. Kartą sena daikčių turėjė nupirkto naktinio stalelio stalčiuje jis randa romano rankraštį. Norėdamas padaryti išpuštį literatūrologiją studijuojančiai merginai Marijai, Davidas duoda jai šį tekstą su savo pavarde tituliname lape, o si pasirūpina, kad epitolinė romantikos meilės istorija taptų knyga. Davidas akimirksniu tampa metų literatūrine sensacija.

Svarbiausias šalies kritikas negaili debutantui liaupsiu, visi laikraščiai spausdina palankias recenzijas, autorius kviečiamas į susitikimus su gerbėjais, o intelektualai vaikarieluose jau samprotauja apie postmodernizmo epochos pabaigą ir vadina Davidą Vokietijos pokario literatūros fénomenu. Kai nuo netikėtos sėkmės apsviaigės vaikinas pradeda priprasti prie savo naujojo statuso, džiaugsmo euforiją aptemdo nepažiūstamas, kuris prisistato esąs tikrasis rankraščio autorius.

Nuo šio momento prasideda linksma demaskavimų ir tragikomiškų parodoksų istorija. Ji baigiasi laimingą atomazgą ir senamadiškiems klasikiams romanams būdingu moralu, kurį anksčiau literatūriniu talentu nepasižymėjęs Davidas suformuluoja su tikram rašytojui gėdos nedarančia išvada: „Sunku apsimesti kažkuo kitu, nes reikia nuolat meluoći. O tai, apie ką esi priverstas tylėti, ir esi tu pats – tas, kuris apsimeta kitu. Žodžiu, jei apsimeti kažkuo kitu, tai apie tik-

Filmą „Trise“ sukūrės Tomas Tykweris yra garsiausias savo kartos vokiečių kino režisierius.

rajių tame galima sužinoti iš to, ko nepasakai.“

Trumpai apie likusius filmus

Chriso Krauso „Poetės dienoraštius“ (2010 m.), sukurtus kartu su Austrijos ir Estijos kinematografi-

ninkais, jau matė šiu metu „Kino pavasario“ žiūrovai. Tai pasakojimas apie pamirštos vokiečių poetės Odos von Siering (1900–1988) vaikystę. 1914-ųjų vasarą trylikamę Oda iš aristokratisko Berlyno išvyksta gyventi į šeimos dvarą Estijoje. Mergaitė atsiveža motinos palaikus ir dovaną chirurgui tėvui. Būsimos poetės pasaulėžiurą stipriai paveikė tėvo patologo anatomo laboratorijoje atliekami šiurpūs eksperimentai, pažintis su estų anarchistu ir, žinoma, Pirmojo pasaulinio karo tragedija.

Alexandro Adolpho filmas „Toks laimingas dar niekad nebuvau“ (2009 m.) – tradicinė meilės drama, kurios personažai – du visuomenės atstumtukai. Flirtas su vienos parduotuvėlės klientu sukčiui Frankui Knepfeliui baigiasi kalėjime. O kai atlikęs

bausmę vyrukas vėl sutinka Tanią, ji verčiasi prostitucija. Frankas pasiryžęs dėl jos padaryti viską, todėl imasi ją vadoti iš seksuo vergijos.

Šveicarės Michos Lewinsky komedijos „Civilinių aktų registratorė“ (2009 m.) herojė Rachelė Hubli dirba santuokų rūmuose, bet pati

Kuris iš šių filmo „Lila, Lila“ herojų yra didesnis apsišaukėlis?

Kartu su estais sukurtas filmas „Poetės dienoraštis“ balandži buvo apdovanotas keturiomis premijomis „Lola“.

meile seniai netiki. Tik kai nelauktai pasirodo jos vaikystės draugas Benas, jis prisimena, ką reiškia įsimylėti. Bet Rachelė ištekėjusi, o Benas nori vesti. Ir prašo, kad jis su išrinkta ja su tuočtų būtent Rachelė.

Dar vienas šveicaru filmas „Džiulijos dingimas“ (2009 m., režisierius Christophas Schaubas) pelnė Lokarono kino festivalio žiūrovų simpatijų prizą. Per penkiasdešimtajį gimtadienį apimta nevilties Džuliją nusprendžia apsipirkti ir sutinka vyriškį, su kuriu leidžia vakarą mieliau nei su gimtadienio svečiais. Kitų filmo personažai tą lemtingą vakarą taip pat patiria daug nuotykių. Tarp jų ir prabėgusios jaunystės bei išilginti Leoni, kuri protestuoja prieš savo dukterį, gyvenimą senelių prieplaudoje, visuomenės normas ir su pasimėgavimu sugadina savo 80-ojo gimtadienio šventę.

Garsaus šveicarų režisieriaus Xaviero Kollero drama „Avariija“ (2006 m.) prabyla apie dabar itin aktualias ekologines katastrofas. I vienos jų tyrimą įspainioja ambicingas ekonomikos studentas Jansas, stažuotę atliekantis tarptautinėje naftos prekybos kompanijoje. Aplinkosaugos aktyvistė Beatris įtaria, kad kompanija naftai transportuoti naudoja pigius ir pasenusius tanklaivius. Mergina nori pasinaudoti Jensu kaip liudininku ir šią informaciją paversti, bet kyla viena problema: Jenso tėvas yra ne tik kompanijos valdybos pirmminkas, bet ir ruošiasi tapti Nacionalinės tarybos prezidentu.

Trys dokumentiniai filmai

Vaidybinių filmų programą pildo trys dokumentinės juostos. Gittos Gsell „Šveicariško stepo ritmu“ (2010 m.) kviečia į kelionę po šokių pasaulį, kuriamo ritmingas trepėjimas kojomis primena pirmynkščius ritualus. Režisierė apima plačią žanrų skalę – nuo vidurio Sveicarijoje paplitusio tryptinio ir airiškų liaudies šokių iki ispaniško flamenco ir amerikietiško stepo.

Vokiečių dokumentininkų Agostino Imondi ir Dietmaro Ratscho filmo „Neukolln Unlimited“ (2010 m.) herojai yra vienos šeimos nariai – aštuoniolikmetis Hassanas, devyniolikmetis Lial ir keturiolikmetis Maradona. Jie talentingi muzikantai ir šokėjai, nuo ankstyvos vaikystės gyvenantys Berlyno Neukollno rajone. Trijulės tėvai nelegaliai atvyko iš Libano, ir jau 16 metų šeimai nuolat gresia ekstradicijos pavojus.

Filmas „Moteris ir penki jos drambliai“ (2009 m., režisierius Vaidimas Jendreyko) pasakoja apie Svetlaną Geier, svarbiausią rusų literatūros vertėją į vokiečių kalbą. Ji ką tik perduože Ciuricho leidyklai „Ammann“ svarbiausią savo gyvenimo kūrinį – penkis didelius Fiodoro Dostojevskio romanus.

Seni miestai

1974 m. dar visai jaunas fotografas Romualdas Požerskis su fotoaparatu rankose iškeliaavo į senamiesčius. Pirmiausia aplankė Kauną, o po dvejų metų – Klaipėdą ir Vilnių. Pilka senamiesčių kasdienybė buvo tarsi neatrasta žemė, kurią teko užkariauti. Fotografijų susikaupė labai daug, vienos jų prabėgus nemažam laiko tarpui, įgijo naujų galių ir prasmį. Todėl dabar menininkas rengia naują fotografijų albumą ir jubiliejinę parodą Kauno fotografijos galerijoje. Ta proga pakvietėme R. Požerskių prisiminti tai, kas užfiksuoja senuose kadruose ir kas liko anapus jų.

Kaunas

Vaikystėje, jaunystėje gyvenau Žaliakalnyje, ten lankiai mokyklą ir su senamiesčiu neturėjau beveik jokių ryšių. Jis atrodė bausgas, tolimas ir paslaugtingas, tačiau susidomėjės fotografija vis dėlto nuėjau po jį apsidairyti. Tuo metu pagrindinė Vilniaus gatvė buvo triukšminga, važinėjo automobilialai, namai baisiai aplieisti, o visi kiemai gyveno labai uždarą gyvenimą pagal savas taisykles. I juos įžengdavau kaip į visiškai svetimą, privačią teritoriją, kurios gyvenimas nebuvo lengvai perprantamas ir atveriamas prašalaiciui. Tekėko išskirtiniai kontaktai, tačiau vos užsuki į kitą kiemą, vėl susiduri su tuo pačiu uždaru. Jį pralaužti galėjai tik pasitelkės labai stiprū kūrybinį užtaisą. „Magnum“ fotografijų serijos, kurias kūrė garsūs pasaulio meistrai, man buvo postūmis einant fotografuoti senamiesčių. Lyg narkotikas, suteikiantis jėgų įveikti žmonių pasipriešinimą. Turėjau būti stipresnis už tai, ką ruošiausi nugalėti, bent vienas pralaimėjimas viename senamiesčio kieme galėjo nuslopti norą užėiti į kitą. O nugalėti labai norėjosi, nes pergalės tikslas viliojantis – gatvės fotografija, kurios Lietuvoje buvo labai nedaug. Ne peizaziniai miestovaizdžiai ir ne miestiečių portretai, o gatvės gyvenimas iš labai arti. Net ir dabar tokios fotografijos nėra daug, dažniausiai ji mus pasiekia iš kitų miestų, šalių. Lietuviai miestus, gatves ir, svabūsius, jų gyventojus fotografuoja kur nors nuvykę, o ne savo gyvenamoje vietoje. Veikiausiai tam reikia atstumo, kuris paaštrintų žvilgsnį.

Fotografuoti Kauno senamiestyje nebuvo lengva: šviesos aukštose kiemuose labai mažai, supo keisti, šiek tiek bauginantys gyventojai. Aplink tyrojo skurdas: vos viena „Žibutės“ valgykla, keli automatai, kuriuose galėjai nusipirkti alaus ar pigaus spirituoto vyno, namai šildomi anglimi, žmonės, gyvenantys tamsiuose, drėgnuose pusrūsiuose. Viską teko atrasti ir prisijaukinti. Pirmiausia pradėjau fotografuoti vaikus, nes jie labai guvūs, drąsūs, nuoširdūs, greitai užsimiršta, kad yra fotografuojami.

I senamiestį patekau ir jį pažinai virsma laiku. Tuomet vyko masinės rekonstrukcijos, buvo tiesiamos šiluminės trasos. Mégau fotografuoti darbininkus: klojančius trasas, dengiančius stogus, net kamininkėlius. Man visada įdomūs paprasti žmonės – ledų pardavėjai, šlavėjai – retai tamplantys fotografijų objektais. Fachverkinė architektūra,

fiųj herojais. Gatvėse, kiemuose sutikdavau keistų tipų: bekojį vyriškį, kuris prekiavo samane, tačiau buvo geras, kultūringas ir visų labai gerbiamas; paslaptingą moterį, raiščiu užristą nosimi – kalbėta, kad tai sifiliu serganti Smetonas meilužė. Šie žmonės buvo tapę tikrais senamiesčio simboliais. Cia sklandė daugybė legendų.

Bendrauti su žmonėmis buvo be galio įdomu, norejosi užmegzti asmeninių kontaktų. Kartais tekldavo ir pamelutoti, jog turia nufotografuoti tai, kas dar išlikę, nes namus gali greitai nugriauti. Ilgiau pabendravus žmonės prieš objektivą laisviau elgdavosi, tapo artimesni. Kartą teko išgerti vyno taurę kartu su išlydimu į kariuomenę jaunimui, nes norėjau juos fotografuoti, o jie man pateikė tokias salygas.

Buvau sumanęs senamiesčio fotografijų cikle atskleisti laiko slinktį, fiksuoći vaikus, subrendusius, dirbančius žmones, senatvę ir mirtį. Tai lyg vienos dienos – nuo ryto iki vakaro – metafora, kalbanti apie amžiną laiko kaitą, besiskendant ratą. Deja, idėja įgyvendinti buvo nelengva, negaliu teigti, kad man pavyko.

Tuo metu, kai fotografavau, Kauno senamiestyje pasikeitė ne tik namai, bet ir jų gyventojai. Senieji išsiikeldavo ir labai retai sugriždavo atgal. Apsigyvendavo inžinieriai, medikai – visiškai naujas, kultūringesnis vienuomenės sluoksnis. 1988 m. viskas pasikeitė, rekonstrukcija baigėsi, tada ir aš lioviausiu fotografuoti. Senos pažintys nutrūko, darësi sunku patekti į kiemus, juos imta vis labiau saugoti. Pasikeitė aplinka, o kartu išnyko ir labai išraiškingi žmonių tipai. Supratau, kad tema išsemta.

Dabar, žvelgiant į senas fotografijas, kartais sunku atpažinti senamiesčio erdves. Viskas labai pasikeitė. Šiandien stovi namai ten, kur ankščiau plytėjo aikštės, o kai kurių fotografijoje užfiksotų pastatų jau seniai nėra, net nepamestu jų vietas. Neatpažistamai pasikeitė upės krantinė, tuomet labai jauki, apsupta žaliuojačių medžių. Išties gaila, kad pačios gražiausios vietas sunaikintos. Tačiau mano fotografijos įgijo kitą vertę. Jos svarbios ne tik meniniu požiūriu, bet ir kaip labai įdomus, vertingas dokumentas, iš praeities atsinešantis išnykusį laiką. Visi jose užfiksoti objektai tampa savotiškais praeities simboliais. Meniniai kriterijai užleidžia vietą laiko tyrinėjimams.

Klaipėda

Klaipėdos senamiestį atradau paraleliai su Kaunu. Nuvykau ten 1976 m. į vasaros stovyklą kartu su kita aktyviai dirbančiais fotografais. Netikėtai uostamiestis man atsivérė visomis savo spalvomis. Po tamso, paniurusio Kauno senamiesčio, glūdinčio slėnyje, staiga išėjau į klaipėdiškojo šviesą, gaivą ir nesuvaržytas erdves. Jūros dvelksmas, skaidrus dangus kūrė visiškai kitokį senamiesčio, kuriame gyvena linksmi ir energingi žmonės, vaizda. Nedidelės, atviros, lengvai pereinamos erdves, jokio klaustrofobiško uždarumo. Šviesa, keistos joje atskleidžiančios pastatų faktūros, šešeliai tapo mano fotografijų objektais. Fachverkinė architektūra,

„Vaikai krantinėje“. Kaunas, 1977 m.

naujas medžio ir mūro derinys, kur ne kur kabantys tinklai, vélyje laisvai plevėsuoja – ypač skalbiniai kūrė visai kitas nuotaikas. Labai graži gatvių faktūra, iš īvairių pusų sklindanti ir ją keičianti šviesa, īvairuojanti aštriu šešeliu ornamentika, atspindžiai buvo didžiausiai atradimai. Šiame mieste pagavau subtilių fotografinių akimirkų. Matai, kaip fotografijoje netiketės paskutinis spindulys ryškiai apšviečia praeivius, ir žinai, kad po minutėlės to jau nebus.

Tuomet tai buvo itin energingas miestas. Nuvažiuodavau į Klaipėdą gana dažnai, vaikštinėdavau po senamiestį ir laukdavau progų, netiketų situacijų. Labai sekdamosi, nes visą laiką klajones lydėjo geras oras.

Uostamiestyje taip pat vyko intensyvi restauracija, daug kas pasikeitė. Fotografavau Jūros šventes, kurios buvo be galio įspūdingos. Keistos eisenos, procesijos lyg spalvingose karnavaluose. O šalia vieso gyvenimo – labai intymios, jaukios šeimyninės scenos. Vaikai visur panašūs – drąsūs, guvūs ir laisvi, susibūrė į grupeles, gyvenantys pagal savo taisykles. Juos fotografuoti buvo labai parasta, o dabar jau sunku prieiti.

Vilnius

I Vilnių taip pat nuvykau 1976 m., tačiau jis mane pasitiko visai kitaip. Buvo tarsi užkerėtas į man užvertas. Kai tik nuvažiuodavau, oras subjuravo, sutemdavo, pradėdavo lyti. Tekdavo grįžti atgal. Keista, bet tokia pati lemčia sostinėje fotografuojant mane lydi ir dabar, po trisdešimties metų.

„Varpinė“. Vilnius, 2010 m.

Vilniaus senamiestį sudėtinga fotografuoti ne tik dėl rūsta oro, bet ir todėl, kad jis didelis, daugiau autėti. Sutinki žmogų ir nežinai, kokia kalba jis užkalbinti. Suklysti negali, nes nepavyks jo atverti, artimiau pabendrauti. Dažnai leisdavau jiems pirmiems prabilti.

Vilniaus senamiestis taip pat gyvėnu uždarą kiemų gyvenimą, bet jo žmonės nebuvu tokie draugiški kaip Kaune. Tai daug nūresnis ir agresyvesnis miestas. Tačiau ir Jame pavyko sugauti labai keistų, netiketų situacijų, kurių anuo laiko ženklu. Tose vietose sustodavau ilgiau ir laukdavau sėkmės. Fotografija kartais primena žvejybą – kur kimba, ten ir žvejoji, kur jauti verdant gyvenimą, ten ir lauki.

Sostinės senamiesčio namai aukšti, todėl kuria labai tirštus šešelius, tamsą. Kiemai apgruvię ir nejauskū. Gerai, jei už jų atsiverda vo platesni vaizdai, peizažai ar bažnyčių bokštai. Vilniaus architektūra pakeri aukščiu, į dangų besistiebiančiais siluetais.

Tiesa, Vilniuje fotografuodavau ne tik senamiestį, bet ir Dailės institutą, pažinoju ne vieną ten studijuojantį, todėl ciklas sudėtas tarsi iš dviejų dalių.

Na ir dar sunys... Ši tema sieja visus miestus. Fotografuojant sunis visada lengviau suartēti su žmonėmis, kurie labai tuo džiaugiasi. Tačiau nepaisant džiugijų ir jaukų artumo akimirkų, Vilniaus senamiesčio fotografijos persmelktos vienišumo. Žmonės atrodo uždari ir prislėgti. Regis, ten tvyro tikrasis gyvenimo dramatizmas.

Šiandien

Visai neseniai vėl fotografavau visų šių trijų miestų senamiesčius. Geriausiai sekėsi Klaipėdoje, nes ten vyko daug švenčių, buvo linksmo šurmilio. Atradau įdomaus jaunimo, kuris tiesiog sėdėjo ant pievelės, kalbėjosi.

Dabar senamiesčiai gerokai uždaresni, žmonių gyvenimai paslėpti nuo aplinkinių akių. Dažnai būna, kad nuvažiuojasi į kitą miestą, visą dieną vaikštinėti gatvėmis, tačiau taip ir išvažiuojasi nieko įdomaus neradės. Kasdienybė tuščia, o per šventes minios lyg ir per didelęs. Todėl gatvės fotografija ir yra labai sudėtinga.

Pastaruoju metu man labiausiai patinka fotografuoti senamiesčius šviečiant saulei. Tas akimirkas ypač gaudau. Kauno senamiestį jau atmintinai moku, žinau, kada ir kur bus apšviestas dieninės ir vakarinės saulės. Klaipėdoje jis apšviečiamas ir rytinės šviesos. Kai jau pastatų faktūros „paruoštos“, išeinu ir ieškau, laukiu, kol pasitaikys kas nors įdomaus.

Kai kurias gatvės fotografijas galima dėti į albumus, eksponuoti parodose, o kitos skirtos tiesiog archyvuoti, nes įdomios taps praėjus tam tikram laikui. Jas smalsu derinti su dabartimi, stebėti laiko tékmės ženklus. Kai lyginu senašias fotografijas ir šiandieną, matau, kiek vis dėlto buvo išėta darbo restauruojant senamiestį. Tačiau fotografams griuvėsiai, kitaip nei graffiti megejams, labai patinka. Išgražinti, glotnūs senamiesčiai daug mažiau patrauklūs. Su siaubu prisimenu laiką, kai pastatai buvo dažomi prastais ir ryškiais dažais. Tuomet kūriau spalvotas fotografijas, kurios dabar visiškai nevertingos, įgavo atvirukinio kičo bruožą. Jose nerasisime jokio dramatizmo.

**Fotografa kalbino
Audronė MEŠKAUSKAITĖ**

„Ledu pardavėjas“. Kaunas, 1977 m.

Plėšrūnai paliko narvus

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

Balandžio 28 d. Kauno fotografių galerijoje atidaryta ką tik iš Nacionalinės dailės galerijos atkeliausia paroda „ZOO“ fotografija. Kaunas. Paskutinis sovietmečio dešimtmetis“. Nors vilniečiai padėjė pamatė pirmieji, iniciatyva vis dėlto kilo kauniečių gretose. Parodoje – labai mažam (išskaitant net fotografus) žiūrovų būriui žinomas meninės reiškinys, išryškėjęs devintajame dešimtmetyje Kaune. Neformalių fotografų grupė, draugų praminta „plėšriųjų sekacija“, kartais susiburdavo Kauno zoologijos sodo fotolaboratorijoje, įrengtoje šalia plėšrūnų narvų, tačiau „ZOO“ yra ir platesnė nuoroda į izoliuotą, anuomet nesuprastą ir neįvertintą naujosios kartos fotografų kūrybą. Ši savaitgalį Zoologijos sodas pradėjo vasaros sezono, o fotografijos plėšrūnai pagaliau išėjo į vieną Fotografių galerijoje. Po dvidesimties nepriklausomybės metų pirmą kartą šio judėjimo autorių branduolio parengta paroda atskleidžia alternatyvių anuomet vyrausiai fotografijai idėjų ir savitos stilistikos panoramą. Fotografijų atspaudai ir

negatyvai pagaliau ištraukti iš slaptų vietelių, garažų ir sandelių, kuriuose (jei tik nebūtų laiku susigriebta) galėjo tragiškai žuti. To meto kauniečiai fotografijos avangardininkai panaudojo fotografiją konstruktivai veiklai – savo meniniams pasaulliams modeliuoti. Tikslingai vykdė denaturalizavimo, depychologizavimo ir idealizavimo programą – kiek galima arsiu priešinosi išprastai fotografijos kryptciai. Nauja fotografijos leksika, išreiškianti postmodernistinę pasaulėjautą, rodė radikalų vertybų pasikeitimą ir perėjimą nuo tradicinio prie konceptualaus požiūrio į meninį objektą. Todėl idėjine prasme šios grupės darbai absolučiai nepasenę. „Svarbiausia, kad kažkada šios fotografijos buvo tikrasis avangardas, o dabar – tikroji klasika, fotografijos istorijos dalis. Keista ir tai, kad jis atrandama tiki dabar, atgaliame data. Manau, geras ženklas, jog plėšriųjų fotografija išsivirtinus kontekste ir jai netrūksta dėmesio. Labai smagu, kad galime atrasti iš naujo tai, kas anksčiau atrodė lyg ir nesvarbu arba ne taip svarbu nei šiandien. Dabar ištraukiame tai iš praecities ir tarsi įteisiname. Tiesa,

atsiribodami nuo tiesioginių sovietinės tikrovės refleksijų ir vaizdo turinio sureikšminimo, jie kalbėjo apie tai, kas slypi juose pačiuose, bandė parodyti realybę tokia, kokia pažista, o ne tik mato. „Šie darbai atskleidžia menininkų požiūrį į pačią fotografiją, o ne jos objektą. Analizuojant procesą, situaciją – „kaip aš tai fotografuoju“. Skaitmeninės fotografijos laikais tokie eksperimentai atrodo gana naivūs, tačiau tuomet buvo labai svarbūs. Šią keistą efektą sudaro viražo technika, kurią ši menininkų grupė naudojo tarsi „ne pagal taisykles“. Nors kitados yra pasirodė šiek tiek šių fotografijų publikacijų, tačiau labai daug ką atrandu iš naujo, parodoje atskleidžia visai kitokia darbų galia“, – mintimis dalijosi fotografas Vytautas Pletkus.

Galerijoje eksponuojami Arūno Kulikauskas (g. 1959), Gintauto Stulgaičio (1959-2000), Visvaldo Dragūno (1955-2008), Giedriaus Liago (g. 1967) ir Sauliaus Paukščio (g. 1964) darbai. Parodos kuratorių menotyrininkė Margarita Matulytė ir Nacionalinės dailės galerijos parodų kuratorė Ieva Mazaraitė-Novickienė, viešėdamos Kaune, išsakė savo išpuždžius.

„Labai džiaugiamės, kad Kauno fotografų sajungos pirmyninko Gintaro Česonio iniciatyva galime šias fotografijas prikelti naujam gyvenimui.

Rašydamas disertaciją, – teigė M. Matulytė, – rinkau medžiagą apie Kauną ir visą tradicinę fotografiją puikiai pažinojau, o alternatyvi banga buvo neatrasta. Pirmaisiaus susidūrėme su G. Stulgaičio natūrmortais, o tada G. Česonis pranešė, kad gavo visą jo archyvą. Norėjome pristatyti vien G. Stulgaičiui, kurio asmeninė paroda būtų ištisė puikiai, tačiau paaškėjo, kad prie jo šliejasi visas būrys nuostabu kūrėjų. Tai – konceptualus judėjimas, vadovaujamas profesionalaus menininko A. Kulikauskas, puikiai supratusio, ką jie veikia ir

Arūnas KULIKAUSKAS. „Zoo daiktas“.

kur link juda. Apie šį reiškinį viisiškai drąsiai galime kalbėti profesionaliame kontekste, nes jis kūrė labai rimti savo srities žinovai. A. Kulikauskas intensyviai ieškojo savo meninės raiškos krypties, nerimavo, ar neklysta. ieškojimais užkrėtė ir draugus, bet analogų Kaune nematė. Algirdo Šeškaus, Alfonso Budvyčio, Vytauto Balčycio kūryba buvo tarsi patvirtinimas, kad kauniečiai neklysta, yra teisingame kelyje. Tuomet „plėšriųjų“ grupė patikėjo, kad tai nėra beverčiai niekai ar nevykę eksperimentai. Nors Vilniaus ir Kauno fotografai vieni į kitus žvalgėsi, „tikrinosi“, bet nuolat jautė ir konkurenciją. Net Antanas Sutkus paklaustas nežinojo kauniečių avangardininkų pavardžių. O A. Kulikauskas nepažinojo A. Šeškaus. Bendra darbų atmosfera jungia kauniečius ir vilniečius, tačiau iš skirtumų galime rasti. Juos, be abejo, sieja noras oponuoti tradicinių fotografijų, dokumentalizmu, bandymas rasti individualiai raišką, kuri pabrėžtu ir šią opoziciją, ir savą stilių. Jie siekė įrodyti, kad fotografija yra tokia pati rimta dailės šaka kaip ir visos kitos, paneigtis jos funkciją dokumentuoti realybę ir naudoti savo pasaulliu, jausmams, pasauležiūrai, neturinčioms atspindžio kasdienybėje, perteikti. „Aš esu kūrėjas, o ne tik sociumo dalis“, – tarsi teigė „Zoo“ fotografų grupė. Eksperimentuota pasitelkus neoriginalius objektus, kurie „nurašyt“ tradicinalistų, – spalvinimą, tonavimą, viravimą. Vilniečiai diriso naudoti tik kelias spalvas, o Kaune atradome ryškią paletę – violetinę, rožinę, žalsvą, gelbvą. G. Liagas ir A. Kulikauskas – aktyviausi fotografijos spalvintojai. Kiekvienas atspaudas buvo unikalus, nepakartojamas, o autoriai visai nesistengė jų siuštį į pasaullines parodas. Taip menininkų grupė sauojosi nuo tiražavimo, kuris egzistavo tradicinėje fotografijos kryptyje.

„Plėšriųjų“ veikiausiai pirmi taip konceptualiai kūrinyje panaujido seną medžiagą. Anksčiau gal tik Vitas Luckus kūrė montażus. O čia visiškai unikalūs svetimi at-

Gintautas STULGAIČIS. „Natiurmortas“.

„GIEDRALyja“, arba kalbanti garsu lašais

Giedrius KUPREVIČIUS

Balandžio 28 d. Kauno Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų (Vytauto Didžiojo) bažnyčioje vyko kompozitorės Giedrės Pauliukevičiūtės autorinis koncertas. Šiai laikais kompozitorui apie kompozitorius rašyti visuomet drovu – atrodyti, lyg brendi ne į savo daržą. Tačiau mūsų muzikologija seniai nuklydo į kitokias lankas, kuriose tikrą muzikinę kritiką seniai pakeitė favoritizmai ir nutylėjimai, tad verta retsykiai prabilti ir kompozitoriams. O toji priežastis ir buvo dėmesio bei penltyn vertinimų sulaukusi popietė istorinėje Kauno bažnyčioje. Dažnai sakralinė erdvė tarasi ir gelbėja ne visuomet aukštą muzikinę kokybę – tiek kūriniu, tiek

ir jo atlikimo atžvilgiais. Ši kartą nuo pirmų garsų galėjome būti ramūs – pateikti kūrinių bylojo apie rimtą kūrėją, gerai perpratusią kompozicijos techniką, puikiai jauciančią formą, išmoningai valdančią ritmus ir intonacijas. Dabar, kai jau „daržovių ir mobilinių telefonų orkestrai“ baigia užkipti, o jų vertybų negina nei išmaniujių telefonų karta, nei klonuotų verselių choras, visi pasiilgstante paprastam žmogui suvokiamu intonacijų, šviesių harmonijų ir ramybės. Visa tai buvo Giedrės opusuose, kuriuos ji sudėliojo į dramaturgiškai pagrįstą nedidelį, bet turiningą koncertą. Ato-dangos prasidėjė naiviomis, bet ne prastomis „Vaikiškomis Mišiomis“, kurias galima būtų vadinti dar paprasčiau – Vaikų Mišios. Nesudėtingos, bet ne „popsinės“ intonacijos, skaidri harmonija, kukli atskirų dalių trukmė byloja apie autorės skonių ir saiko jausmą. Mišios muzika artima dainoms, jose nera

„davatkiško“ maldingumo, verkslenimų, kurie būdingi mėgėjų sukurtooms dainelėms apie dievulį ir angelus. Jau pabodo klausytis gitara palydimų religinių romansų, kuriuose nei Dievo, nei dvasinio turinio seniai neliko. Tiesa, tokia muzika dar populiaria, jos išgirsi kiekvienoje bažnyčioje po Mišių, tačiau ar kas pasakys, kad tai „chaltūra“ Dievo akivaizdoje? Giedrės giesmės kitokios ir vargu ar kas norėjomi tas niekingas užaltorines dainelės išstumti... Jaunųjų styginių ansambliai pritariant „Vaikiškas Mišias“ labai subtiliai atliko Kauno berniukų chorinio dainavimo mokyklas „Varpelis“ 2-3 klasų choras, kuriam įkvėptai dirigavo Renata Mišienė. Klausant „Oratio“ nustebino ne tiek muzikinė kalba, meditatyvi ostinatiniai slinkčiai sekā ir dinaminė energija, o muzikinę maldą atlikusi Kauno 1-osios muzikos mokyklos styginių ansamblio dalyvių – Živilės Dumbraitės, Marijos

Janulevičiūtės, Paulinos Nalivaikaitės, Kristupo Biržiečio, Žilvino Vidmanto (smuikas), Kauno J. Gruodžio konservatorijos mokinį Gaudio Krystaponio ir Romano Seliviorstovo (violončelės) – netikėtas susikau-pimas, muzikos gelmės perpratimas ir įtikinama interpretacija. Bravo vadovai Kristinai Katavičiūtei-Kuzminienei! „Oratio“ byloja apie jaunos kompozitorės sugerbėjimą kalbėti taupiai, bet aiškiai, santūriai, tačiau ryškiai. Muzikoje jutau daug niniuansų, nors natū buvo mažai. Su-skambusi rami, bet kažkur kažin kada girdėta „Ave Maria“, kurią atliko Kauno berniukų chorinės dainavimo mokyklos „Varpelis“ absolventas Mykolas Stanevičius (mokytoja Rima Daugėliénė), koncertmeisterė Roberta Daugėlaitė ir Kauno J. Naujalio muzikos gimnazijos 8 klasės mokinys fleitininkas Romantas Daugėla (mokytojas Darius Gedvilas), buvo lyg tiltelis į kitą, paskutinįjį koncerto kūrinių. O šis visus kon-

spaudai pateikiami kaip autorinis projeketas. Tai visai kitokis poziūris į fotografiją – kaip į meno kūrinį, o ne kaip į tiražuojamą dalyką.

Jei kalbėtume apie estetizmą, artimą, pavyzdžiu, V. Balčyčiui, minėtume G. Stulgaitį. Tačiau pastarasis nuėjo daug toliau. V. Balčyčio programa buvo gana uždara ir baigtinė (jis ir dabar dirba labai panašiai) – monotoniškas to-navimas ir objektas, o G. Stulgaitis – daug įvairesnis. Nacionalinėje galerijoje pristatėme dvi jo naturmortų variacijas – tonuotą, estetizuotą ciklą ir naturmortų eksperimentus, kurie arteja prie Man Ray'aus, Bauhauso mokyklos stilistikos. Labai plati skalė nuo realizmo iki kardinalaus, konstruktyvaus avangardo. V. Dragūnas veikiausiai buvo pirmasis, kūrės asambližus, jau išeinančius už fotografijos ribų. Jis turėjo drąsus eksperimentuoti su formatais, nebijojo aplinkos skurdumo. S. Paukščio ankstyvoji kūryba visiškai kitokia. Pamatė ją visai kitaip galime suprasti ir vėlesnius darbus. Dauguma pripažista, kad Kaune jis dirbo įdomiau.

Gaila, kad rengdami parodą kai kurių menininkų taip ir nespėjome atrasti, liko baltų dėmių „Plēšrijujų“ judėjime. Robertas Kanys pateikė per mažai darbų, todėl jų negalėjome įtraukti į parodą, tačiau ruošiamoje monografijoje jo kūrybos tikrai bus. Šiandien susipažinome su Gintaru Jaroniu, kuris, pasirodo, buvo paties A. Kulikauskio mokytojas. Istorija atvira ir nuolat besiplečianti, pamažu turėjanti.

Dar daug yra žmonių, kurių prisiiminimus norisi surinkti ir sudėti į knygą. Ruošiame monografiją, kuri rekonstruos praėjusį laiką iš šiandienos pozicijų. Astrandame višiškame pogrindyme buvusius menininkus. Jų parodos dažniausiai rengtos alternatyviose erdvėse, kuriose (pasitaikė ir taip!) dalyvaujavo vos vienias žiurovas. 1980 m. menotyrininkas Viktoras Diominas iš Maskvos pasakė, kad „Plēšrijuosius“ rodyti turime, tačiau negalime girti. Jie tarsi ir buvo pristatomi, tačiau neįtraukiami į diadeles, svarbias, reprezentacinės parodas, į metraštį. Jie nebuvu uždrausti, tačiau apie jų kūrybą nediskutuota. Toks abejingumas buvo labai skausmingas ir slegiantis – tarsi smaugimas tyla. Tuščias dvidešimties metų tarpas vėliau tai tik patvirtina, nes jokios iniciatyvos prisistatyti fotografai taip ir neparodė. Grupė išsiblaškė.

būti daug kritikos, pamokymų, netgi įžedinėjimų, grotesko, ironijos, dviprasmybių, nutylėjimų, sumenkinių ir niekam nenaudingų patarimų. Ir jokių pasidžiaugimų, palinkėjimų, padrašinimų. Kuo mažiau gerų žodžių, tuo recenzija „kiešesnė“. Tačiau bent jau retsykiais tradicijas verta sulaužyti. Tuo labiau kai yra dėl ko.

Trumpai apie autore

Giedrė Pauliukevičiūtė – profesionali kompozitorė, kaunietė. Kompozicijos meno ji mokėsi Lietuvos muzikos ir teatro akademijoje pas prof. Bronių Kutavičių. Įgijusi kompozicijos magistro laipsnį kūrė ne tik šiuolaikinės akademiinės muzikos kūrinius, tačiau ir muziką Lėlių teatro spektakliams, jauximo menų sintezės renginiams, improvizuodavo įvairiuose šiuolaikinės elektroninės muzikos projektuose. Kiti verti paminėti kūrinių: „Užšalę žvilgsniai“ (fleitai, smuikai, violončelei ir fortepijonui), „Gradus ad Terram“ Kauno karilionui. G. Pauliukevičiūtės kūryba paženklinta J. Gruodžio kompozicijos konkurso pirmaja premija.

„Užupio rytas“.

„Linksma“.

Pavasarinės impresijos pagal Filomeną

Aldona ŽEMAITYTĖ

Pavasaris braunasi per praėjusios žiemos išstatytas barikadas – šiaurės vėją, ledinį lietu, šalnas, nuberiančias išylančią žemę baltais kristalais, – ir visur palieka savo ženklt. Lyg kareiviu gretos garbės sargyboje šalia šaligatvių stovi išsitempusios tulpių rikiuotės. Vejose pabiro tūkstančiai saulučių žiedų. Anksto kiemelio užkaboryje auksu sutvisko forsitija. Tarp mūrų lyg baltais perlais nubertas pražydo vyšnių sodas. Gaivalinga pavasario jėga išsibrovė į gamtą ir žmonių gyvenimą, kad paskatinė sparciai judėti kraują ir pažadintų svajones, kurias mes ilgainiui paverčiame tikrove.

Tokių minčių man sukėlė ne tik nenumaldomas pavasario žengimas per žemę, bet ir naujoji Filomenos Linčiūtės-Vaitiekūnienės paroda „Medžiai ir bokštai“, trumpam (kaip ir pavasaris) švyteliusi Marijos ir Jurgio Šlapelių memorialiniame muziejuje Vilniuje. Tai jau kažkelintoji Filomenos paroda tokiu pavadinimu – tėstiniė, tik ši kartą ne pasteliu ar piešiniu, o aliejinės tapybos darbų. Aliejus – nauja atlikimo technika dailininkės kūrybos kelyje. Ir labai sėkminga.

F. Linčiūtė-Vaitiekūnienė jau

Filomena Linčiūtė-Vaitiekūnienė.

daugelį metų savo kūrybos gerbėjus stebina širdies jaunatve, ne-regėtu darbštumu ir rankos lengvumu. Prismename jos parodas, dailininkai sugrižus iš kelionių po Indiją, Egiptą, Turkiją, jos „Kvedlinburgo paukštę“ – bene pirmajį ženklt, skirtą Lietuvos tūkstantmečio vardui pagerbti. Bet šilčiausias, nuoširdžiausias ir tikriausias jos ryšys – su Vilniaus senamiesčiu, įvairiomis variacijomis atskirtojantis daugelį metų kuriamame cikle „Medžiai ir bokštai“. Štai ką Filomena sako

„Klevai žydi“.

apie savo išgyvenimus akistatoje su pavasariu Vilniumi.

„Vilnius visados, net lietui lyjant, gražus, o labiausiai, kai prasideda visuotinis žydėjimas. Atrodo, visa, kas gyva, stiebiasi sau lės link. Vėl šviste sušvinta barokiniai bokšteliai, gatvės, kiemai... Tas medžių rankų ir bokštelių pašnekėsys, papuoštas klevų, vyšnaičių, vėliau obelų ir alyvų žiedais pavasario dangaus fone, – visad paslapčius, į kurių įdomu išklausyti, lydint paukščių giesmei. „Visa tai vilniečiai ir Vilnius svečiai regėjo trumpai žybtelėjusioje parodoje (muziejuje ji veikė balandžio 15 - gegužės 5 d.), apstulbinti gaivalingo dailininkės kūrybinio polėkio. Motyvai tie patys – Vilnius gotika ir barokas, šviečiantys pro šakas arba iškilę virš medžių; gatvių ir skersgatvių posūkių; blausus mūrų švitesys, apgaubtas nenupasakojamos vilnietiškos auros. Aliejinė tapyba kuria sustiprintą kompoziciją dinamizmą ir ekspresiją. Dailės technikos ir stiliumas prasme ši naujų Filomenos kūrybinį etapą pavadinčiai ekspressiviu impresionizmu. Teptuko ir glaisiklio virtuoziškas siausmas drobėse išduoda dailininkės sielos jaunatviškumą ir veržlų temperamentą.“

Apžvelgdamas keliausdešimt naujų „Medžių ir bokštų“ paveikslų, žiurovas pavyra į gyvastingai jauną, tarsi lietaus nupraustą Vilniaus senamiestį. Net du paveikslai parodoje taip ir pavadinčiai – „Lyja“. Vilnelės tékmė dažosi violetinės ir mėlynos spalvos šešelėliais, prie kurių dera šviesiai geltonas klevų žydėjimas, o balti vyšnių ir obelų žiedų debesys tarasi plaukia tarp tamsraudonių mūrų. Bažnyčių siluetai apraizgyti melzganu ūku. Gatvelės ir skverai atgyja po vieną arba su drauge stovinuojančiais ar skubančiais žmonėmis, bindzinėjančiomis šunimis, vaikštinėjančiomis orionis varnomis.

Horizontas Filomenos drobėse užima trečiąjį planą, jis kažkur aukštai, iš ten sklinda paslaptina dangaus šviesa. Taip nutiekstas Vilnius būna tik sapnuose ir svajonėse, kai vėjo nešamų debesų lengvumas nudažomas švelniu Saulėtekio ar Saulėlydžio raudoniu. Realybėje gal retai pamatysi šitokius Saulėtekus debesis ir optimizmu trykštančius vaizdus. Tokia magiška yra Filomenos paveiksluose Vilnius šviesa ir trauka.

„Vėlyvasis rytas“.

In memoriam

Robertas KETURAKIS

Dabar – be pabaigos

Rūtai Staliliūnaitėi

Tylos bedugnės karalienė vėl greta
Gyvenimo. Nutylame suklusę,
nes žodžiai nebylėja, ir vien šnabžda mūsų
tikėjimas – esi tikėjime neatskirta –

Tarei: per kančią niekas čia nepinga,
tad išganyt neprivalai mažycių nei auksčų.
Mirtis dar niekam žemėje skolinga
nebuvo ir nebus. Nepataikavus Tu

Gyvenimui – nutolsi. Vaidmenys vienodai
giedruoja čia – didingi ar menki. Iš Aukštumos
regési, kaip keistai vaidinantys atrodom
greta akimirkos – skaudžios ir lemiamos –

Čia daug kas uždara ir menka. Ir palietus
mūs laikinumą, krūptelės dvasia –
ne Tu, kuriai jau nebeliko vietos
tarp mūsų, negyvenančių debesyse.

Ir laikinų. Tu gailesčiu palydi
dar laukiančius ovacijų. Ir svetimų
tiesų pilnom širdim. Savy paklydusius –

Dabar – be pabaigos – tebūna Tau ramu –

2011 05 8-9

Romualdo RAKAUSKO ir Kauno valstybinio
dramos teatro archyvo nuotraukos

Grafinė Ricburgienė „Atpildo diena“.

RŪTA STALILIŪNAITĖ:

*Esu be galio laiminga dėl to,
kad niekada nežinojau, kas ir
kokį vaidmenį man duos. Mane
visada ištikdavo netikėumas.
Sukrečiantis netikėumas. Nie-
kada neturėjau pretenzijų ir nie-
kada neplanavau savo karjeros.
Nelabai daug ką galiu, sakykim,
papasakoti apie savo darbus ir
tikriausiai niekados nebus tai
padaryta, nes yra dalykų, kurie
yra išgyventi, pažinti, bet aš vi-
sai nežinau, kaip tai atsiplėt-
do. Analizé, pasiruošimas, repe-
ticijos – taip, tai suprantama,
bet visa kita... Tas išgyvenimo
intensyvumas – per dvi tris va-
landas... Yra Aldonos Puišytės
eilutės: „Aš nežinau, kas pašau-
kė mane...“ Visai neseniai kaž-
kur perskaičiau jauno žmogaus
prisipažinimą apie kūrybinį pro-
cesą: „Negaliu apie tai kalbėti,
nes nežinau, kaip tai atsitiko.“
Dieve, kaip palengvėjo, vadina-
si, tai įmanoma... Nežinoti.*

Ulijona. „Smėlio klavyrai“.

*Man teatre būtinai reikėjo vedlio. Tai labai svarbu. H. Vancevičius, S. Motiejū-
nas (jo statytas „Baltaragio malūnas“, kuriame vaidinai Jurga, J. Jurašas, J. Vait-
kus, vėliau – E. Nekrošius... Tai buvo tie žmonės, kurie mane saugojo, augino, su jais
man buvo idomu, jie mane ketė. Ir, žinoma, buvo man negailestingi, žiaurūs. Kitaip
ir negali būti, aš netikiu aktoriaus ir režisieriaus duetu, kai „ranka ranką mazgo-
ja“. Abi pusės gyvos ir prieštaringes. Neapsakomas jausmas yra išgyventi momen-
tą, kai patenki į spektaklį su jo muzikine ir vaizdo partitūra kaip instrumentas, ir tu,
būdamas vienu iš instrumentų, užgroji savo melodiją.*

Kleopatra. „Antonijus ir Kleopatra“.

Ubienė. „Karalius Ūbas“.

Kaip aktorius kuria vaidmenį, kas tuo metu svarbiausia? Absoliučiai viskas: tavo naktis, tavo rytas, tavo namai, gyvenimas, mintys, savijauta, tai, kas aplink tave, scenos partneriai, įvykiai teatre, mieste, gyvenime, visa literatūra, susijusi su pjese, muzika... sudužimai, atsisveikinimai, susitikimai, palaima, neviltis... Viskas svarbu menininko gyvenime. Viskas groja jo sieloje. Aš nežinau, kaip būtų galima nuo to atsiriboti. Nežinau būdo. Ir nesužinojau per savo gyvenimą.

Atvirumas, kai žmogus nenešioja užanty akmenų ir neveikia už tavo nugaras, o yra atviras. Man ir likimas toks patinka, kuris spjauna tiesiai į veidą arba trenkia antausį. Meta tokį išmėginimą, kad atsiduri akistatoje su juo. Bet į veidą, ne į nugara. Man tai patinka. O paslaptis – visai kas kita. Yra dalykų, kurie priklauso tik individui ir niekam kitam. Galbūt antram, šalia esančiam? Man tai gražu. Tačiau dabar tai nemadinga.

Negaliu, nemoku pasakyti, kaip neprisirišti. Man ne kartą iš anksčiau buvo duota suvokti, kad tas ar kitas yra pasibaigę, viskas. Tieki asmeniniame, tiek kūrybiname gyvenime. Matematika čia žiauri ir viisiškai paprasta – akimirką ir... išmušė valanda, kai viskas, taškas. Ir toje nuožmioje realybėje alsuoja tylioji, pati tikriausioji poezija.

Baigdavosi teatro sezonas, aš „užrakindavau“ teatro duris širdyje ir mintyse ir dumdavau į kaimą, kur manęs jau niekas nerasdavo. Rugpjūti pasibaigdavo atostogos ir tuomet grįždavau toliau tarnauti teatrui. Tai buvo fantastiskai likimo sutvarkyta! Fizinis nuovargis atpalaiduodavo psichinę, dvasisę įtampą... Basos kojos, rasos, lieetus, balos, žolė – visa tai man grąžindavo jėgas. Po dviejų mėnesių tokio grāžaus, netingaus poilsio grįždavau visiškai atsigavusi. Buvo labai gerai Dievulio sugalvota.

Tėviškėje prabėgo visos sąmoningos mano vasaros. Kai buvau pati tikriausiai ūkininkė.

Labai džiaugiuosi, kad mano likimas klostesi taip, o ne kitaip. Tai, kad galėjau kiekvieną vasarą ilgiau ar trumpiau, priklausomai nuo atostogų trukmės, padėti ir buvau labai reikalinga – yra likimo dovana. Nes neduokdie žinoti, kad esi reikalingas, bet negali pagelbėti – tai būtų sunkiai išgyvenamas jausmas ir sunkiai ištveriama mintis. Jeigu reikia mano akių, mano rankų, kojų, širdies, mano proto, o neįstengi to duoti, gali nugalėti iš sielvarto.

O téviškės šulinys išdžiūvo. Pabėgo vaga. Bet rado ją kitoje vietoje. Gysla pasitraukė toliau, už kokių dešimties metru. Ir šaltinis vienas išdžiūvo – pasirodo, irgi pakeitė vagą. Norejau vasarą parodyti tą šaltinį... ieškojau, ieškojau, o visa apaugę krūmais, ir staiga, paejė į kitą pusę, radom... Nieko néra amžino, ir šaltiniai išsenka ar pakeičia savo takus...

...tegu prikrenta į širdį to baltumo,
to švaraus ir minkšto
nerūpestingumo

Eileraštis „Baltas nerūpestingumas“ netiko niekaip tą vasario gedulingajį šeštadienį... Tačiau išniro iš atminties ir nepajutau, kaip ji perskaičiau garsiai, jungdamasi per tolų tolis prie tūkstantinės procesijos į Antakalnio Ramybę. Sniego pūga siautė tragiškai puošdama taip neapsakomai gražiu žmonių veidus. Ir galvojau, ką gi mums reiškia toks ATSIDERINIMAS? Ką kalba mums šis ženklas? Ką siūlo suprasti? Ir atsakiau pati sau – arba tuščia ir nyku nepaguodžiamai, arba ilgesys to Baltumo, tos Šviesos, ir – siekis Jos...“

Tai paskutiniai aktorės Rūtos Staliliūnaitės sakiniai, padiktuoti „Nemunu“ telefonu šaltą vasario pavakarę po atsisveikinimo su poetu Justinu Marcinkevičiumi. Kaip visuomet, su kableliais, taškais, kai kurie žodžiai būtinai didžiosiomis. „Ilgesys to Baltumo, tos Šviesos ir – siekis Jos...“ Šiandien, kaip ir tą vasario dieną, žemėje balta – pats žydėjimas. ILGESINGAS.

Išėjus numerui dar vienas skambutis – padėka už gražų laikrastį, jaudulys, kad teko garbė savo žodžiais atsisveikinti su Justinu už mus visus. Šis – jau paskutinis. Pirmą kartą atsargiai išdrisome pasiteirauti apie sveikatą. „Atsiduodu medikų valiai. Kai kokią valandėlę geriau – skubu tvarstyti savo archyvą. Bet dažniau jėgos apleidžia. Dėkui ir... sudie.“ O prieš keletą savaičių iki tol – dar vienas netikėtas aktorės skambutis. Sunerimusi klausė, kodėl nieko neranda spaudoje, neišgirsta per radiją apie žymaus dailininko Prano Lapės būsimos parodos atidarymą. Rūpinosi savo bičiuliui, pasakojo apie skaudžias jo gyvenimo akimirkas, grįžimą į Lietuvą. Apgairestavo: „I atidarymą gal nenuesi... Kitą dieną, kai bus ramiau, mažiau žmonių. Ir jūs būtinai pasidomėkit – turėtū patikti.“ Reikia prisipažinti, tik Rūtos paraginti suskubome ir mes tąkart parašyti...

Ir taip visus septynerius savaitraščio gyvavimo metus – talkino, vertino, prenumeravo „Nemuną“. Metų pabaigoje rūpinosi, kad savaitraštis būtinai pasiekėt Jos draugus užjūryje ar gimtojo krašto mokykloje, bibliotekoje. Nuo interviu pirmajame numeryje iki šiol linkejo išverti ir būti.

Šią nepaguodžiamai liūdną valandą esame kartu su Aktorės artimaisiais, kolegomis, su mūsų skaitytojais – Jos talento ir asmenybės gerbėjais.

„Nemuniečiai“

Mirus aktorei
RŪTAI STALILIŪNAITEI
nuoširdžiai užjaučiame artimuosius.

Lietuvos meno kūrėjų asociacija

Sunkią valandą nuoširdžiai užjaučiame artimuosius dėl
RŪTOS STALILIŪNAITĖS netekties.

Lietuvos rašytojų sąjungos Kauno skyrius

Pašušvyje. 1971 m.

Po ilgos sunkios ligos, eidama 74-uosių metus, gegužės 9 d. į amžinuosius Tėvo namus iškeliau Nacionalinės premijos laureatė aktorė Rūta Staliliūnaitė.

Aktorė gimė 1938 m. sausio 21 d. Šiauliauose. 1953–1956 m. mokėsi Krakių vidurinėje mokykloje (Kėdainių r.), 1959 m. baigė Kauno J. Gruodžio muzikos mokyklą, o 1959–1963 m. studijavo Lietuvos valstybinės konservatorijos (dabar Lietuvos muzikos ir teatro akademija) Aktorinio meno fakultete.

1963–1993 m. vaidino Kauno valstybiniam dramos teatre, sukūrė dešimtys ryškių, išsimintinų vaidmenų. Daugumą jų – pagrindiniai, palikę svarbius pėdsakus Lietuvos teatro istorijoje: Kleopatra (W. Shakespeare'o „Antonijus ir Kleopatra“, rež. H. Vanevičius, 1966), Jurga (K. Borutos „Baltaragio malūnas“, rež. S. Motiejūnas, 1966), Barbora Radvilaitė (J. Grušo „Barbora Radvilaitė“, rež. J. Jurašas, 1972), Nora (H. Ibseno „Nora“, rež. L. Kutuzova, 1972), Ubienė (A. Jarry „Karalius Ūbas“, rež. J. Vaitkus, 1977), Merė Popins (P. Tra-

vers, „Merė Popins“, rež. G. Žilys, 1978), Fru Solnes (H. Ibseno „Statytojas Solnesas“, rež. J. Vaitkus, 1980), Eleonora (W. Shakespeare'o „Ričardas II“, rež. J. Vaitkus, 1985), Ulijona (A. M. Sluckaitės „Smėlio klavyrai“, rež. J. Jurašas, 1990) ir kiti.

Nuo 1993 m., kai savo noru paliko Kauno valstybinį dramos teatrą, kūrė literatūros skaitymų programas, pozicijos vakarus, dalyvavo bendruose literatūros ir muzikos projektuose. Aktorė buvo Kauno M. K. Čiurlionio draugijos tarybos narė. 2008 m. Nacionalinės premijos laureatė, Kauno miesto garbės pilietė, 2011 m. Auksinio scenos kryžiaus laureatė.

Gegužės 11 d. 11–21 val. atsisveikinimas Kauno valstybiniam dramos teatre.

Gegužės 12 d. 10–12 val. atsisveikinimas Kauno Šv. Apaštalų Petro ir Povilo arkikatedroje bazilikoje.

Gegužės 12 d. 12 val. šv. Mišios, po kurų urna laidojama Pašušvio kapinėse Radviliškio rajone. Artimieji prašo su Rūta atsisveikinti kukliu gėlės žiedu.

KVDT informacija

Per pasaulį keliauja žmogus

Regina RAGAUSKAITĖ

Kambaryje pakvimpia obuoliniu vynu. Pakeliu akis nuo Camus. (Jaunystėje daug ko nesupratau, nes jaunystė absurdo tikriausiai iš viso negali suvokti.) Iš kur tas aro-matas? Lékštėje ant stalo – obuoliai. Iš mamos sodo, nepirkiniai, natūralūs, todėl ir pūva greičiau. Vie-nas visai pajudės. Pro raudonį prasi-mušą žemės spalva. Iš žiedų auš-ros, iš apskukusio vasaros vidudie-nio atriedėjës į mirties virsmą.

Ant obuolio šono – kuo aiškiausias piešinys. Nudaigstytas baltais puvėsio taškeliais: keliaujantis žmogus! Koju linijos rodo žingsnį. Ėjimą. Netikiu savo akimis. Lyg ženklas, atsiūtas iš visatos minčių lobyno. „Per pasaulį keliauja žmo-gus...“ Keliaavo, keliaus... Per žvaigždes, per žemės dulkes, per vi-sas civilizacijas, virtusias dulkėmis, puvėsiais, trūnėsais. Argi pasaulis toks supuves? Obuolys – žemė? Ke-lionė, duota laiko? Ėjimas, atispindintis suvokime?

Mano akysė – absurdžiausias piešinys. Stveriu fotoaparatą. Be įro-dymų niekas nepatikės. O kas turė-tų patikėti ar nepatikėti? Šis žen-klas skirtas man.

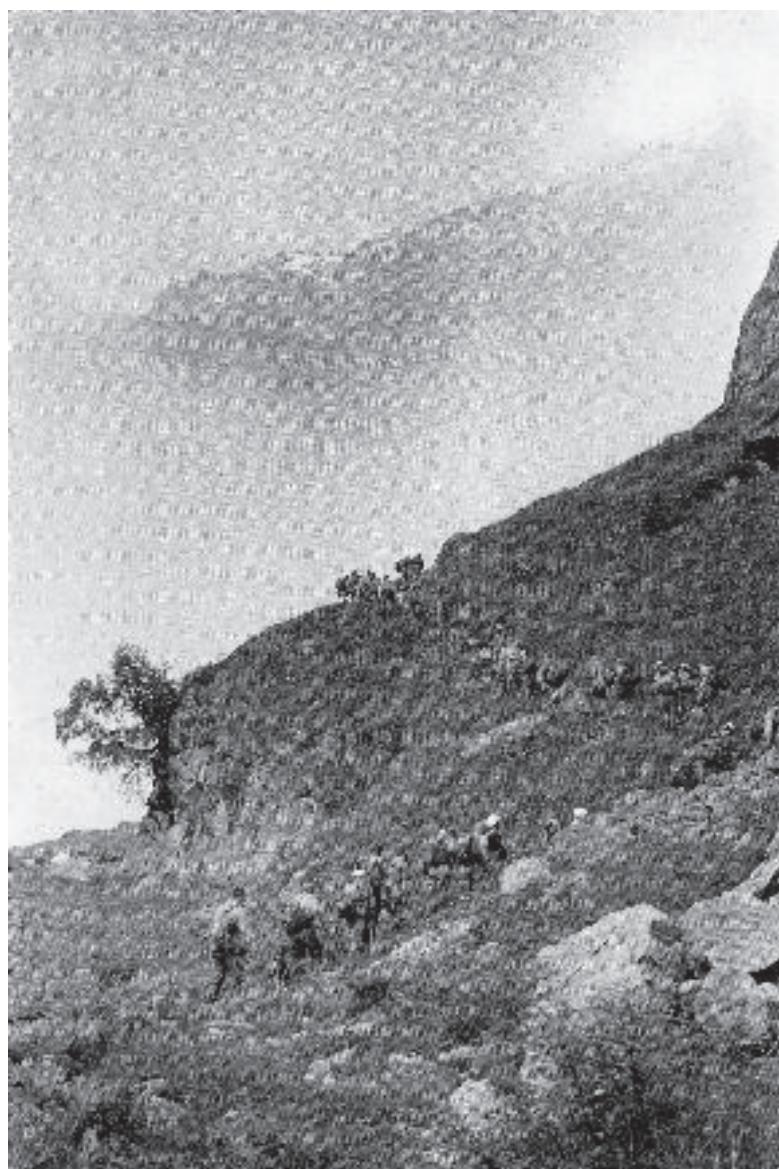
Absurdžiausia, kad žmogus ke-liau. Vis dar. Per pūvantį (supu-vusi?) pasaulį. Daug kartų užkrėsta maro bacilomis. Nihilizmu. Melu. Žlaurumu. Netikėjimu ir nepasiti-kėjimu. Gal vienintelis tikras daly-kas, kurio negali įveikti absurdas, ir yra žmogaus kelionė? Jis vis dar keliauja! Per fraktais padalytą žemę. Nupieštas neatitraukiant ran-kos. Kasdieninis, nepertraukiamas

ėjimas. Kaip tik todėl ir vėl išauš. Patekės. Ir debesys išsisiklaidys. Kaip visada. Kaip per amžius. Bet, Viešpatie, ar jis žino, kur eiti? Paži-nimo obuolys toks apvalus...

Šią valandą kolegė tikriausiai tikrina mokinį sąsiuvinius. Mano šeimyna jau pavakarieniavo. Vyras žiūri televiziją. Politikai gincijasis. Aktoriai vaidina. Žurnalistai gau-do sensacijas. Močiutė kalba rožini-ny. Meldžiasi už pasaulį. Pasaulis užsiėmės savimi. Mano vaikaitė žaidžia su haskiu (tokia šunų veislė), tévai nupirko, kad netrukdytu-suaugusiesiems. O aš norėčiau iš-gerti obuolių vyno (nes tik tokį anuomet įpirkdavom) ir prisiminti studentiškas dienas Naradavos so-duose, kai skynėm obuolius ir ne-zinojom, kad mūsų gyvenimas yra absurdžias. Tuo metu jis ir nebuv-o absurdžias, nes turėjome dau-gybę norų ir vilčių. Ir mūsų dienos né iš tolo neatrodė beprasmiskos. Kiekviena diena, juoba vakarai, buvo pilni prasmės. Ji kartais lie-davosi pervař, nes niekas, visiškai niekas nesikartojo, o mes dar nežinojome, kad esame laikini. Camus absurdio teorija – gal pati absurdžiausia, kokią buvo gali-ma suvokti. Nevokėme jos. Lai-me. Tai tik padėjo mums keliauti. Būti laimingiems. Padėjo no-rieti pažinti pasaulį.

Skaitau Camus dabar. Įamžėju-si. Voki. Jis padeda man eiti tolé-liu. Beprasmbyje įžvelgti prasmę. Absurdo akivaizdoje vis dar norėti pažinti. Save? Galbūt.

Net ir rūgštūs obuoliai lapkritį išgauna saldoką skonį. O pažinimas netenka kartėlio.

Romualdo AUGŪNO nuotrauka

Arbatos gérimas

Marija MACIAUSKIENĖ

Mégstu kartais pasimégaudama, mažais gurkšneliais gerti arbata, sédét ir žiūrēti į augančių prieš mano langus įvairių medžių karaliją. Mégaujuosi, nes geriu iš dailaus puodelio. Mano silpnypbė – gražūs in-dai. Žinoma, patinka papuošalai.

Tikri, ne imitacijos. Visad norėjau gražios skrybélaitės su plačiais *bryliais*, tarsi skrendančios kregždés sparnai. Ir ne vienos skrybélaitės. Juk buvau jauna ir turėjau nuostabių plaukus, kurie paryškindavo mano dideles akis. Bet nebuvu lem-ta dėvėti trokštamos skrybélaitės. Vyras man neskyrė jokio dėmesio, bet, kai norėdavo prieš bendradarbius pasipuikuoti, vedavosi į ins-tituto Naujujų metų sutikimą, sa-kydamas: „Tegu sprogsa iš pavy-do, bet mano žmona gražiausia.“ Jaunystė švysteli kaip kometa, o vy-rai ir anksčiau, o ypač dabar, susi-rūpinę tik savo įgeidžiaisiai ir veržte-vezžiasi pasiekti kuo aukštesnę vie-tą, kédę, kartais net pamindami draugystę ir padorumą. Jie paima, nuskina gražiausią gélę, savo mo-teri, kuriai prisiekė Dievo ir žmo-nių akivaizdoje mylėti... O galėtų, privalėtų kasdien ją, išrinktają, vie-nintelę, palepinti. Taigi. Nežinau, ar kuris *šoumenq* ar *seksmenq* vaizduodamas kada prabus... Juk galiapti luošys ar gal taip braidžiodamas pas kitas liks išdrībės senas vie-nišius.

Gurkšnoju arbata. Bet ji ne to-kiā kvapni kaip vaikystėje, tada ne-tik svečių kambarys, bet ir visa laip-tinė, visas namas maudydavos tuo-se smilkaluose.

Tiesa, pamenu, kai pirmaisiais at-gautos nepriklausomybės metais net druska ir kruopos buvo defici-tas, normuojama. O apie arbata... Pa-sakojo man Monika, kad jos sese-rėcia su moksladraugėmis išgirdusios, jog pajūry gal iš toliau pra-plaukiančio laivo išmestos déžės pilnos arbatos déžucių, lékė kas kaip apsiavusios...

Gera, ne surogatinė kinų arbata buvo delikatesas, vaišinusios šei-mininkės pasididžiavimas. Tiesa, pamenu dar pokario metais kai kas-jos turėjo *suzapostijęs*. Tada, kaip ir anksčiau, vykdavo arbatos gérimo šventės. Tai būdavo vieno ar kito vardadienio ar šiaip kurio sek-madienio pavakarę. Senelė saky-davo:

– Mergaitės, tik padėkit visiems, kiekvienai vienšniai ar svečiui, po puodelį su lėkstele, po *filizanką* ir *spotkelius* (uzbekas sakyty – pialą, bet čia siiek tiek kitos formos – tie-siog skiausciai lėkstelė) šalia. Žinoma, prie arbatos būdavo šis tas, nors maistą pirkdavom pagal korteles. Tik senelė ir teta išsigudrindavo kartais gauti kaimiškos duonos, kurią pjaustė plonomis riekelėmis prie arbato. O kartais, gavusios per pažiustumus miltų, iškepavdo kokį „klecką“. Būdavo, sėdi aplink sta-lą. Létai iš rankų į rankas pereina cukrinė su cukraus *šmoteliais*. Kiek-vienas svečias su specialiomis replukémis iškelia gabalėli, deda ant lėkstelės šalia puodelio su garuo-jančia arbata. Paskui į skiausciajają lėkstelę létai ipila arbatos. Ją laiko kairėje rankoje ir palengva sriūb-čioja užķasdami cukrumi ar duonos riekele. Tyla. Aplink sklinda arbato kvapas ir gerumas. Kartot daž-

niausiai nekartodavo. Tos arbatos ir santarvės, kuri siejo susirinku-siuosius, užtekdavo visam vakarui, o išpūdžių – savaitei ar iki kito su-sitikimo.

– Pamenu, – kartą émė pasakoti panelė Stasė (ji labai ekstravagan-tiskai rengdavosi ir mégo cigareṭę, bet senelė dūmo negalėjo pakęsti, tad panelė Stasė susilaikydavo). Kartą iš Kauno vasarai į mūsų mie-stelį pas pradžios mokyklos vedėjų atvyko pasisveciuoti jau į metus ei-nantį stambaus sudėjimo gydyto-jas. Žinoma, dar nepraišės, bet jau vardą turis ir galėjo sau leisti. Po-nas mokyklos vedėjas rūpinosi, kad jaunystės draugas nenuobodžiaut. O jo žmona buvo tikra kulinarijos gaminių meistrė. Nežinau, ar norė-damas pasididžiuti, ar draugą pra-džiuginti, vieną sekmadienį pa-kvietė visas miestelio įžymybes: poną pašto viršininką su žmona, siauruko stoties viršininką su žmo-na, mane – dirbau Mokesčių ins-pekcijoje – ir jauną, vos porą metų čia gyvenančią mokytoją Teklę Surlbytę. Daili, su juodu it vabolé kasų kuodu ir žalsvom didelėm akim. Suknutė buvo kukli, bet la-bai skoningu; nieko neprikiši. Iški-lusis gydytojas mūsų miestely il-giau neužsibuvo. Pasipiršo moky-tojai, kurių nuo pirmo sykio kiau-rai pamilo.

– Gretute, – tyliai kreipėsi į ma-ne teta, – pakelk lėkštę su duona ir pasiūlyk ponai Kamarauskienėi.

– Netrukdykit! – pakelė balsą panelė Stasė, – mane išmušet iš tolko.

Stalas nuščiuvo. Nė viena neké-lė rankos iplili arbato... Panelė Sta-sė pamažu pataisė ant kaktos *grif-ką*, atsilošusi nušluoste lūpas kvap-nia nosinaitė, ir tések:

– Kai po trejų metų ir aš persi-kelialau gyventi į Kauną (gavau bu-halterės vietą vienoje firmoje), mieste jau sruvo pasakojimai apie nuostabią Praniauską (tai tas pats gydytojas, kur jums sakiau) meilę. Mokytoja, daktaro žmona, buvo kaip karalaitė. Skrybélaitės. Bran-giausiai nérinė, manto. Jis visur su mylimaja – ir moksliniuose pasita-riuose, ir restoranuose, o Valsty-bės teatre né vienos premjeros ne-praleisdavo, ypač operos. Pagaliau émė rečiau abu rodytis žmonėse. Ponai Teklė laukėsi kūdikio, bet abu, pasak jų tarnaitės, buvo lai-mingi kaip balandėliai. Ir staiga kaip iš giedro dangaus žinia: jau-noji ponai užsikrėtė džiova. Aš ma-niau, kad jų miesto oras ir nuolati-niai pabuvimai čia kalti. Tuoj abu išvyko į užsienius, kur kalnų oras tyras kaip spindulys. Ten Teklė, daktaro žmona, ir pagimdė mergy-tek; juk abu taip troško vaikelio. Tačiau gydytojas dukrytės nele-i-do atnešti motinai, nors ji malda-re maldavo. Palaidojo apraudojės Teklę kalnuose ir grįžo į Kauną su savo brangenybe, mylimiausios žmonos atminimu – dukrele. Par-sivežė ir guvernantę vokietę, pa-samđe žindvyę. Vaikas augo kaip rožė gražiausiam sode. Tik nugir-dau kartą pasakojant, tiesa, tévas, t. y. tas žymusis gydytojas, ilgai antros žmonos nepaėmė, gal tik kai dukrelė išėjo į panas. Taigi nugir-dau pasakojant neįtikimų dalykų. Daktaras vis norėjo, kad dukrelės lovelė būtų gretimam kambary su pravirom durim, jog vaikui pravir-

kus jis, o ne samdyta moteris, pírmas pribėgtų. Sako, mergytė bu-vusi labai rami, gerai, giliai mie-godavo. Bet kartą nežinia ko émė kniurzeti ir prapliupo verkti. Tuoj ponas prabudo ir jau kélési, kai staiga mergytė nurimo, o jis, neti-kédamas savo akimis, pamatė jos mirusią motiną, pasilenkusią prie lovelés, taisančią apklotus. Paskui, sako, ji ilgai ilgai stovėjo žvelg-dama į dukrytę, palaimino ir pra-nyko. Vaikas ramiai išmiegojo iki ryto. Ir taip jo mylimoji Teklė kas-nakt lankydavo juodvieju vaiką. Pasakojo, kad ir parenkant mergai-tei drabuželius motina dalyvavo, pats daktaras draugams sakė jutęs ja šalia. Motinos meilė amžina.

Trumpa pauzė, lyg teatre prieš pakylant uždangai. Ir vėl ponios émė su pasimiegavimui sruibioti ar-batą iš *spotkeliu*.

Gurkštelėjusi staiga prabilo po-nia Okmanienę.

– Aš tikiu, kad yra vaiduokliu...

– Tai buvo ne vaiduoklis, – už-protestavo panelė Stasė, – tai buvo Meilė.

Ponia Okmanienė nenusileido:

– Nesukit man galvos. Taip gy-venime būna, sakau. Netikit – nesi-klausykit, bet paskui graušit pirš-tus, kad negirdėjot. – Okmanienė dažnai būdavo kategoriska. Ji té-sé: – Tie žmonės, nuotaikos, faktai sūrėte įsisūrėjo atminty, kad negali-u susitert jų neišliejusi.

Tai nutiko gerokai prieš karą, kai gimines ar draugus galėjai pasiekti nebent péstute, jei netoli, bet tvir-čiausia – arkliai. Pamenu, su tévais važiavom pas tetėną, kuris sunkiai apsirgo ir prašesi aplankomas. Ke-lias ilgas, gal 60 ar 80 kilometrų. Arklių nevarysi greit. Ir tai stab-te-lédavom pakelėj, kad galėtų atsi-pūsti ir iš *žiaubčiaus*, užmaunamo ant apynasrio, avizomis pasistiprinti. Kai pasiekėm Subacių, jau vi-sai sutemo. Buvau įmigusi, kai stai-ga vežikas, truktelėjës vadžias, rik-telėjo, ir aš pramerkiau akis. Pro pat vežimo kraštą slinko figūra vienuolės apdarais. Pasiekusi kryžių, pra-nyko. Aš tvirtai įsikibau į tévu ran-kas. Visi tylėjo. Paskui, vežikas paragino arklius, nes reikėjo pasiekti kleboniją ir paprašyti nakvynės. Juk visai temo. Netrukus užslinko tokia naktis, kad nors akin durk, nematysi; keliai duobėti, šlapiai – bu-vo velyvas ruduo. Pamenu, klebo-nas tévams sakė, kad jau ne vienas pravažiuojantis matė vienuolę. Sa-ko, labai labai seniai ūkininkas įsi-žiūrėjo samdinę. Tėvai ir girdėti nieko nenorėjo. Tai vaikinas iš siel-varto šoko į upę ir nusiskandino. Mergina gal jautėsi dėl to įvykio kalta ir išstojo į vienuolyną. Neigai trukus sunkiai susirgo ir mirė. „Pa-simelskim už tas vėleles“, – baig-damas pasakojimą pasakė klebonas ir palinkėjës labos nakties išejo il-sétis.

Mes, vaikai, klausémës pastatę ausis. Čia susizgribo teta:

– Mergaitės, prašom į lovas, nes ryto anksti keltis – gimnazija laukia.

Ponios žadėjo dar spiritizmo se-ansą surengti. Tuo metu dažnuose namuose juos rengdavo, norėdami iš patikimų dvasių sužinoti, kas laukia: naujas karas, vėl vežimai ir gau-dymai... Juk buvo tokie siaubingi laikai – žmonės ieškojo nors kraš-telio viilties. Tik nežinau, ar tasyk tas spiritizmo seansas įvyko, nes te-ta buvo tvirtai tikinti ir nenorėjo mirusiu trukdyti.

2010 09 26

Tarptautinis poezijos festivalis Poezijos pavasaris 2011

Renginių programa Gegužės 15–29 d.

Gegužės 15 d. 18 val. – tarptautinio poezijos festivalio Poezijos pavasaris atidarymas Taikomosios dailės muziejuje (Arsenalo g. 3A, Vilnius).

16 d. 13 val. – poezijos šventė Dieveniškių istorinio regioninio parko direkcijos kiemelyje. Renginio metu veiks pavasarinių gėlių kompozicijų paroda (Poškonių k., Šalčininkų r.).

16 d. 18 val. – almanacho „Poezijos pavasaris 2011“ sutiktuvės. Kompaktinės plokštélės „Poezija ir balsas 2011“ pristatymas. Juozo Šalkausko fotografijų parodos „Poezijos pavasariai“ atidarymas Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

17 d. 10 val. – poezijos šventė „Dainuoju Lietuvą kaip džiaugsmą“ Veisiejų bibliotekoje (Vytauto g. 47, Veisiejai, Lazdijų r.).

17 d. 12 val. – poezijos šventė „Dainuoju Lietuvą kaip džiaugsmą“ Lazdijų r. savivaldybės viešojoje bibliotekoje (Seinų g. 1, Lazdijai).

17 d. 15.30 val. – poezijos šventė „Dainuoju Lietuvą kaip džiaugsmą“ Seirijų bibliotekoje (Vytauto g. 40, Seirijai, Lazdijų r.).

17 d. 18 val. – jaunujių poetų kūrybos ir dainuojamosios poezijos vakaras „Sueiliuotas pavasaris“ Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

17 d. 18 val. – vakaronė „Eilerasčiai po klevu“ rašytojo Romo Sadauskio sodyboje, Domeniškių kaimė, Lazdijų rajone.

18 d. 10 val. – Poezijos pavasaris Seinų Žiburio mokykloje (Seinai, Lenkija).

18 d. 13.30 val. – Poezijos pavasaris Vilniaus kolegijos Menų fakulteto aktų salėje (Didžioji g. 38, Vilnius).

18 d. 14 val. – literatūrinis pavasaris Vilniaus pedagoginiame universitete (T. Ševčenkos g. 31, Vilnius).

18 d. 15.30 val. – kūrybos valanda „Barsčiusi aukso dulkes“ (Nijolės Miliauskaitės eilės, dedikacijos, prisiminimai) /Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatai/ Mykolo Romerio universitete (Ateities g. 20, Vilnius).

18 d. 16.30 val. – poezijos popietė Lietuvos Respublikos generaliniame konsulate Kaliningrade (Proletarskaja g. 133, Kaliningradas, Rusija).

18 d. 17 val. – poetų susitikimas su studentais Kauno technologijos universiteto III rūmuose (Laisvės al. 13, Kaunas).

18 d. 17 val. – literatūrinio pavasario skaitymai Vilniaus pedagoginiame universitete (T. Ševčenkos g. 31, Vilnius).

18 d. 18 val. – poezijos ir muzikos valanda su Domantu Razausku Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

18 d. 18 val. – vakaras „Justinui Marcinkevičiui atminti“ Punsko lietuvių kultūros namuose (Punskas, Lenkija).

19 d. 10 val. – poezijos priešpietė Punsko kultūros namuose (Punskas, Lenkija).

19 d. 13 val. – poezijos šventė „Šis pavasaris – tavo žodžių pavasaris“ V. Intos sodyboje (Mosėdis, Skuodo r.).

19 d. 14.40 val. – poezijos skaitymai Baltijos federaliniame Imanuelio Kanto universitete (N. Černyševskio g. 56, Kaliningradas, Rusija).

19 d. 15 val. – poezijos šventė „Klausyk, kaip renkasi į tytą minyst...“ Ylakių gimnazijoje (Mokyklos g. 5, Ylakiai, Skuodo r.).

19 d. 16 val. – poezijos popietė Tarptautinėje teisės ir verslo aukštojoje mokykloje (Laisvės pr. 58, Vilnius).

19 d. 16 val. – poezijos popietė Lietuvos akademijos bibliotekoje (Skroblų g. 10, Vilnius).

19 d. 17 val. – buvusių ir esamų Vilniaus universiteto Filologijos fakulteto literatu ſkaitymai „Ant laktos“ VU M. K. Sarbievijaus kieme (Universiteto g. 3, Vilnius).

19 d. 17.30 val. – poezijos šventė „Žodžiai iš pavasario dangaus“ Skuodo aikštėje prie Mūro kryžiaus.

19 d. 18 val. – Vitalijos Bogutaitės kūrybos vakaras „Laikas ir lieetus“ /Egzodo rašytojai/ Rašytojų klubė (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

19 d. 18 val. – poetų susitikimas su visuomene ir Kaliningrado rašytojų sajungos nariais svečių namuose „Albertina“ (D. Bednogo g. 13 A, Kaliningradas, Rusija).

20 d. 11 val. – konferencija „Vytutas Mačernis – žemaičių žemės poetas“, skirta Vytauto Mačernio 90-osioms gimimo metinėms paminiety Žemaičių muziejuje „Alka“ (Muziejaus g. 31, Telšiai).

20 d. 12 val. – Poezijos pavasaris Panevėžio Vytauto Žemkalnio gimnazijos sodelyje (Smėlynės g. 29, Panevėžys).

20 d. 12 val. – 18-oji Garliavos Jonučių viduriinės mokyklos Borutaičių draugijos poezijos šventė-konkursas „Pagirio linksmybės“ prie Kazio Borutos namelio Pajiesye (Kauno r.).

20 d. 12 val. – poezijos šventė Svetlogorsko miesto bibliotekoje (Jablonėvaja g. 6, Svetlogorsk, Rusija).

20 d. 16 val. – poezijos šventė poetės Karolinos Pranauškaitės gimtinėje Telšių rajone (Padurbinius, Telšių r.).

20 d. 17 val. – Poezijos pavasario dalyvių kūrybos ſkaitymai „Po Urbšio ažuolu“ Juozo Urbšio visuomenės minties ir kultūros centre (Čiūrų k., Zaosės vnk., Panevėžio r.).

20 d. 17 val. – poezijos ſkaitymai Juozo Zikaro memorialiniame muziejuje (J. Zikaro g. 3, Kaunas).

20 d. 18 val. – Lietuvos muzikos ir teatro akademijos studentų poetinė muzikinė kompozicija „Kad Ir Kur ėjės...“, skirta Nôbelio premijos laureato Czeslawo Miloszo 100-osioms gimimo metinėms (kurso vad. Aidas Giniotis, scenos kalbos dėstytoja doc. Jūratė Ušinskaitė), Rašytojų klubė (K. Sirvydo g. 6, Vilnius).

20 d. 19 val. – poezijos ſkaitymai „Kryžiuojas ežero erdvėj būties svarbiausios esmės“ Masčio ežero pakrantėje (Telšiai).

20 d. 19 val. – Poezijos pavasaris Corke – bare Al Spalpin (South Main street, Cork, Airija).

20 d. 20 val. – „Pamirštų eiléraščių“ vakaras knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 13 val. – „Nauoji Romuva“ ir „Nemunas“ – poezija kaip bendravimo būdas (Salovartė, Varėnos r.).

21 d. 15 val. – Jurgos Ivanauskaitės ſkaitymai, skirti rašytojos 50-osioms gimimo metinėms (Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatai) Jurgos skvere (Aguonų g. pradžia, Vilnius).

21 d. 15 val. – poezijos šventė „Naktis, pražydusi dieną“ Vilniaus miesto Pilaitės miške.

21 d. 17 val. – koncertinis vakaras – Leonardo Gutausko eiléraščiai muzikoje /Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatai/ Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Didžiojoje salėje (Gedimino pr. 42, Vilnius).

21 d. 18 val. – Poezijos pavasaris „Naktis, pražydusi dieną“ Vilniaus miesto Pilaitės miške.

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

21 d. 19 val. – jaunujių ſkaitymai V. Putvinskio knygynė „Mint Vine-tu“ (Šv. Ignoto g. 16/10, Vilnius).

Iš kur ir kaip turim, ką turim? arba

Ką privalo žinoti Vytautas Mažasis?

Jonas MIKELINKAS

Perskaitės Donaldas Kajoko straipsnį „Korupcinė demokratija ir Vytautas Mažasis“ (žr. „Nemunas“, 2011 m. vasario 3-9 d., Nr. 5 (323-764), kuriamie keliami be galo mums visiems svarbūs egzistenciniai klaušimai, pasijunti tarsi pusalkanis pakilęs nuo gausiaus valgaius ir gérimalis apkrauto stalo.

Ir ko tik ant jo nebuvu! Čia ir pranešimas apie ką tik išėjusių filosofo Vytauto Rubavičiaus knygą „Lietuva: korupcinė demokratija“, kurios prelegentas dar neturėjo progos perskaityti, bet jau pats knygos pavadinimas jam nusakė generalinę mintimimo kryptį – savivaldos rinkimai kaip būsimos vogimo prelidija ir garantija. Čia ir pirmųjų „nuvykelių“ į Europą prisiminimai apie danų „beigi visokių švēdų“ kvailumą, naivumą ir patiklumą. Čia ir toli siekianti pastaba, kad ir mes „patys buvome kvaili per visą pilvą, nes mulkinimas ir vogimas kartu su krauju sroveno mūsų gyslomis. Ne paslapčiai – ir šios „kraujų grupės“ veikėjai kūrė mūsų valstybę, ypač jų pagausėjo vėliau, kai jų reikėjo jau „tobulinti“, tad nieko nuostabaus, kad troškimas vogti paliko daug slaptų landų įstatymuose, o šiandien tampa esminiu motyvu veržtis į visų pakopų valdžiukę bei valdžią“. Čia ir išsitikinimas, kad „mes tapome iškaitais saujelės godžių personų, kurių valdo mus, sykiai jau net atvirai nesigėdydamos šventumą sieti su geometrine progresija augančia savo nuosavybe“. Čia ir samprotavimas apie tautos priesū ir tautos išrinktųjų kilmę. Čia ir TV kanalų bei didesniųjų dienraščių simpatija Lietuvos juodintojams. Čia ir konstatuojama „teisė skeleisti įvairiausius ideologinius, pseudofilosofinius, mistinius, netgi politinius marazmus – tačiau trukdyti vogti – ne, tokia teisė griežtai atimta“. Čia ir „esi nei šis nei tas, jeigu būdamas valdžioje nesusikrauni vieno kito milijono arba bent jau puse milijonio“. „Tokiam ne vieta tarp išrinktųjų“ Čia ir susirūpinimas, argi ne toks daugelio mūsų pasamonės maštymas, virstantis kone mentalitetu. Čia ir apdairus perspėjimas apie tamisių galiau siautėjimo grėsmę. Čia ir prelegento sutrikimas bei kapituliacija pries išeities nebuvinam. Čia pagalau ir sąmonės nušvitimas – „laimingesni bus tie, kurie neprararas savo sielos, o ne tie, kurie, ja prarasdamai, laimės visą pasauly“¹. Čia ir „Motinos Teresės neturto ižadai ir nesavanaudiškas pasiaukojimas Kalkutos mažutėliams...“ Čia ir vienas moters klausimas: „Kodel Dievas nesaugojo Amerikos rugsejo 11-ąją?“ Čia ir Senojo Testamento išmintis – „atsisakyk to, kas esmiška, kas verpetuoja tavo būties dugne, ir būsi nuo baustas arba skaudžiai papurtytas ar pamokytas“. Ir tai esą tiesa, nors ir sunkiai suvokiamas... „Nes netgi tam, kas esmiška, išgulti surasta lygiai tiek pat būdų, kaip ir vagystėms besipriehinančiuosius paversti „tautos priešais.“

Žodžiu, tu visa tai susidėjės ne į

pilvą, bet į galvą, pakylia alkanas nuo apkrauto įvairiausiai patiekalaus stalo ir nelyginant nuskaustas šunytis, paspraudęs uodegą, kiaušini link durų, ir pats nepajunti, kaip deganti cigaretė, su kuria jau seniai buvai atsisveikinės, vėl nejuociomis atsiduria tavo dantyne. Užtrauki dūmą. Vieną, kitą ir... išvysti Didij, kuris moko savo sūnų Vytautą Mažajį, kaip reikia suspausti sniegą, kad jis pasiektų taikinį.

– Taikinį? Taikinį? Kokį taikinį? – tu sustoji, pasikrapštai pakauši ir... atsakymas pats iššoka iš jautrios dūmų burnos:

– Ogi tokį, kaip tos godžios personos, kurių iškaitais visi tapome, – kažkas tau atsako.

– Personos... Iškaitai... Iš kur visa tai? Iš kokių pragarmės ar kloakos? Iš buvusių sovietinės nomenklatūros ar KGB agentūros? – tu beviltiskai nuleidi rankas. – Nieko nebesprantu. Už medžio visas miškas.

– O kai nieko nebesuprantai, kai už medžio visas miškas, griebkis Senojo Istatymo, kaip tas sakmės apie Vytautą Mažajį autorius, susidūrės „su dviem skirtingais požiūriais į žmogaus santykį su amžinybe, su gelmiškuoju savo „as“, galų gale su tikelėjimu“, – vėl tas kažkas atskubėjo tau į pagalbą.

Jis Senajame Testamente atrado vieną radikalų požiūrių, kuris jį atvedė pas Motiną Teresę, jos neturto ižadus ir nesavanaudišką pasiaukojimą Kalkutos mažutėliams. O kitas požiūris liko jam, tam Vytauto Mažojo sakmės autorui, neaiškus. „Gal daugelio mūsų gyvenimo nuostatos. 90 procentų mūsų nuostatų. Todėl ir turim, ką turim. Lyg ir kokią ne itin vykusių neva vykusio reklaminio filmuko ar posėdžio pabaigą.“

Ir staiga tau, vos baigus cituoti pastarąjį sakini, į galvą ūsna rūstūs Biblijos žodžiai: „Tėvai valgė rūgščias vynuoges, o vaikams atšipo dantys.“

Štai ką turim mes šiandien Lietuvoje ir visoje žemiskoje planete. Štai kas esmiška! – nuo galvos iki kojų sukrėtė tave mintis.

O toliau, o toliau? Tu įsižiūri į rusvai lipnią, tarsi krauju paėjusią tam-są ir...

Atskleidžia šiurpūs vaizdai. Pirniausiai toji tamsa ēmė pamažu švieseti, ryškėti, išmesdama iš savęs vieną po kitos žmogiškas figūras ir figūrelės. Jos, tos figūros ir figūrelės, kažkur paknopstomis, viena kitą pralenkdamas arba viena kitai lipdamas ant kulnų, skubėjo. Skuba, skubėdamas neriasi iš kailio, tarsi nuogastaudamas kažkur nesuskubti arba kelyje viena nuo kitos pasimesti. Dar po kiek laiko tos figūros išnyko, o jų vietą užėmė miestai su daugiau ar mažiau girdėtais pavadinimais: Paryžius, Londonas, Berlynas, Niujorkas, Maskva, Miunchenas, Teheranas, Jalta, Potsdamas, Niurbergas... Po valandėlės kitos iš tų miestų pradėjo liesti žmonės. Visi jie buvo labai panaušūs vienas į kitą. Išskyrė tik kai kurie. Štai koja už kojos velkasi plikis Georges Clemenceau, Prancūzijos prezidentas, kuris, pūsdamas nukarūsius ant lūpų vešlius ūsus, šaukia: „A bas les boches!“² Antai Nevilis Chamberlainas, tiesus kaip žvakė,

flegmatiškai sako: „Už ilgalaike tai- ką galima paaukoti ne tik Sudetus, bet ir visą Čekoslovakiją.“ Štai Thomas Woodrow Wilsonas, solidus dvišakių smakru vyriškis, aukštai iš- kėlęs juodą skydą su išgraviruotais, auksu spindinčiais garsiaisiais Wilsono punktais, skelbiančiais Pasaulinio karą pabaigą, kuria, savo nelaimingas, kad galėjau ją pamatyti ir su ja bendrauti. Ir aš jau neturiu noro pasakyti: *Nunc dimittis*. Niekados man gyvenimas nebuvo toks brangus.“

Vos tik R. Rollandui baigus, ranka

prisidengės nuo saulės akis, prisista- to Louisas Aragonas, prisipažista, kad nesenai jis išstojo į komunistų parti- ją ir paskyrė jai eileraštį „Le poete a son Partie“³, geriausią, nuoširdžiausia iš visų, ir tučtuojau ima deklamuoti: „Mon partie m'a rendu mes yeux et ma mémoire...“⁴

– O aš, o aš, ką as padariau! – iškė- lęs abi rankas virš masyvios galvos, tarsi pasiduodamas tik jam vienam matomai jégai ar audringam išvėpi- mu, paknopstomis iš bėglių minios išnyra poetas Paulis Eluardas. – Spė- sit dieną naktį neatspėtis. Todėl jū- sū, draugai bendraminčiai, nevargin- siu ir dėsiu iš karto: aš parašau eilé- raštį, kuriame draugo Stalino smege- nis pavadinau „meilės smegenimis“ – *cerveau d'amour*. Šie žodžiai dau- gelį privertė atsikvošetį, pasigirdo net ištartinas šnabždesys, prislopintas murmėjimas. Padėti ištaisyti ryžosi Kenterberio klebonas Hiuljetas John- nsonas, kuris iki šiol tik nervingai klausėsi ir nevalingai trypciojo. Da- bar jis, tarsi kažkieno valią vykdyda- mas, žengia į priekį ir pareiškia:

„Draugas P. Eluardas Stalino smege-

nis pavadinimo „meilės smegenimis“,

o aš Stalino humanizmą sulyginiu su

Žėjaus Kristaus humanizmu.“

Dabar visi iš netikėtumo nuščiū- va. O artimesnėje net išsižioja ir il- gai negali užsiciaupti. Neliko kažkur net paknopstomis skubėjusiųjų ir tuo pačiu metu dvejojančių – dabar visi tarsi tylomis atrajoja tai, ką vos tik išgirdo.

Tada ta nuščiuvusia, net savotiš- kai suglumusia intelektualų ir politi- kų auditorija, kaip jau ne kartą savo gyvenime, meistriškai pasinaudojo premjeras W. Churchillis. Jis paémė už parankės užsienio reikalų minist- rą Antonį Edeną ir abu unisonu už- giedojo: „Mes esame tie, kurie jau iki kaulo smegenų įsitikinę ir net iš- samoninę, kad mūsų demokratija yra bloga valstybinė santvarka, bet kol žmonija dar nieko geresnio bei pa- doresnio nesugalvojo, atėjo metas būti pasirengusiems tuo jos blogumu pasinaudoti, idant padėtumė pa- grindą įsievišpatauti mūsų buvusio Premjero Benjamina Disraelio išgar- bintam Kvintesenciniam Rasizmui. Ar pasirengę? – aš jūsų klausiu“⁵, – tarsi dirigento lazdele užsimoja ug- nim žerinčiu cigaru W. Churchillis.

– Visada pasiryžę! – tarsi Sovietų Sąjungos moksleiviai pionieriai uni- sonu sušunka būsimieji kvintesenci- ninkai.

Staiga visų nuostabai ir džiaugs- mu ant didžiulės kaukolių krūvos išskyla naujausia maršalo uniforma Stalinas. Jis išsiitraukia iš vešlių ūsų pypkė, išskrato iš jos pelenus, į visas puses papučia juodus dūmus ir savo išprastu ramu balsu sako:

– *Hawre dėto npranose – maz- nesodėdžiu*.⁶

– *Hawr* – suriko čia pat stovėjės W. Churchillis.

Juo pasekė ir kiti. Ilgą laiką šis šū- kis drebino žemę ir rūstino dangų. O paskui pasigirdo griausmingi plojiai.

Kiek nuslūgus plojimams ir jų su- keltam triukšmui, W. Churchillis nu- sviedžia degantį cigarą, abiem put- liom rankom pasiglosti dar putlesni pilvai ir, rodydamas į Staliną, kupinu džiaugsmingos pagarbos balsu su- šunka:

– Tai jis, didysis Stalinas, „mus visus ves į kovą prieš skurdą, netvar- ką, chaosą ir priespaudą“!

Vėl griausmingi plojimai ir šūksniai ilgai drebina žemę ir rūstina dangų. Tai tėsėsi tol, kol grupė susibū- sių prancūzų intelektualų, vadova- jam poeto L. Aragono ir Sorbonos universiteto profesoriaus M. Merle- au-Ponty, to, kuris ne per seniausiai, pasitelkęs į pagalbą visa nugalincią dialektiką, net terorą kvalifikavo kaip humanizmo viršūnę, užtraukia „Internacional“:

Debout, les damnés de la terre.

Debout, les for?ats de la faim.

La raison tonne en son crat?re:

C'est l'éruption de la fin.

Du passé faisons lable rase

Foule esclave, debout! debout!

Le monde va changer de base:

*Nous ne sommes rien, soyons tout!*⁷

Nuaidėjus kraują užvirinanties „Internacionalo“ žodžiams ir gar- sams, visas margas intelektualų bū- rys staiga nutilo, subliūško tarsi prad- durtas didžiulis raudonas balionas. Ir tapo taip tylu, jog pasigirdo, kaip kažkas – bene sėdintis invalido vežimėlyje F. Delanas Rosseveltas – astmi- kai dvėsuoją. Ir tada tau kažkas tyliai į ausi sušnabždėjo:

– Štai visi tie tėvai, kurie valgė rūgščias vynuoges. Štai nuo kokių vynuogių atšipo jų vaikams dantys.

Ir šitaip jie, tie rūgščių vynuogų valgytojai – prezidentai ir prenjerai, filosofai ir intelektualai, poetai ir pro- zininkai, beletristai ir žurnalistai, profesoriai ir dvasininkai – pasišnekė- dami ir vienas kitam pasirodydami, padeklamuodami ir padainuodami, tarsi dievobaimingi arabai traukė į sa- vają Meką, bet, likimui sumaišius kortas, pateko ne į Meką, o į Niurn- bergą, kur jų laukė Tautų Vado pati- kėtinis generalinis SSRS prokuroras Romanas Rudenka su savo staliniš- kaja konstitucija, pagrįsta šūkiu „Kas buvo nieks, tas bus viskuo“, ir didžiojo XIX a. Britų imperijos premjero B. Disraelio išgarbintasis kvintesen- cinis rasizmas. Žinoma, ne visi tie tė- vai, valgė rūgščias vynuoges, į Niurn- bergą nukeliavo, bet jų idėjos, ypač kai jas Stalino emisaras R. Rudenka suredagavo, tenai triumfavo.

Tėvai didžiavosi savo gudrumu ir išmintimi, save kėlė pavyzdžiu būsimoms kartoms, o vaikai vengė ir bijojo net prasizioti, kad niekas nepamatytų, kokie netikę tie jų atsi- pe dantys rimtam darbui. O triūso buvo per akis. Jau vien todėl, kad dėl Niurnbergo tribunolo Ryti ir Vidurio Europoje įsievišpatavo toks dar per amžius negirdėtas absurdas, kurio esmę nusako tai, kad pilietis, kolaboravęs su budeliu Hitleriu, su- laukia kartuvių, o, bendradarbiau- vęs su *hiperbudeliu* Staliniu, pasodina- mas į prezidento krėslą. Bet niekam ne paslapčiai, kad absurdas ir gimdo absurdą. Argi ne absurdas, kai daugiau negu du trečdaliai JAV gyven- tojų pateisina Japonijos miestų Hiro- rosimos ir Nagasakių gyventojų ge- nocidą? Argi ne absurdas, kai An-

glijos premjeras W. Churchillis, vienas didžiausių kaltininkų, kad di-dele dalį Europos, Azijos ir Afrikos nusiaubė raudonasis maras, tapo daugeliui jaunuolių ir valstybės vadovų ypatingu autoritetu ir sektinu pavyzdžiu? Argi ne absurdas, kai kone visi didžiųjų Europos ir pasaulio valstybių lyderiai suokia, kad Čečėnija yra Rusijos vidaus reikalas? Argi ne absurdas, kai JAV prezidentas ir Anglijos premjeras ieško atominio ginklo Irako naftos šaltiniuose? Argi ne absurdas, kai vienos iš seniausių pasaulyje demokratinių šalių piliečiai vyksta į Lietuvą ar Latviją, kad ten nusišlapintų prie parlamento arba Laisvės paminklo ir tokiu būdu pademonstruotų, kaip kvintesencinio rasizmo astovas reiškia šioms šalims savo panieką? Argi ne absurdas, kad iki šiol dar nepasmerktas bolševikinis komunizmas? Ir taip toliau, taip be galio.

O Lietuvoje? Argi čia nėra absurdas? Argi ne absurdas, kai neieskomi arba ieškomi užmerktomis aki-mis partizanų žudikai, disidentų teisėjai ir baudėjai, „prichvatizatoriai“, bankų bankrotų kaltininkai, CŽV kalėjimų steigėjai, *superkyšininkai*, milijonus žarstantys vagys?.. Argi ne absurdas, kai žinomas statuotoja istorikas Gediminas Merkys: „Būvis, į kurį nusirito Generalinė prokuratūra ir sau-gumas, yra progresuojanti gangrena“ (žr. „Lietuvos žinios“, 2011 m. vasario 3 d.)? Argi ne absurdas, kai žinomas režisierius Šarūnas Bartas, nepastebėjęs per būdingą meno žmonėms išsiblaškymą savo pirkinių vežimelyje buteliuko šampūno, kainuojančio 4,79 Lt, buvo nuteistas 360 Lt bauda, laikraščių, radio stocių ir interneto portalų išjuoktas, pagarsintas, tarsi koks didžiausias mūsų laikų nusikaltėlis (žr. „Veidas“, 2011 m. vasario 7 d.).

Turint omenyje visa tai, kas čia buvo ir ko nebuvu išsakyta, mes tapome ne tiek, kaip mano Vytauto Mažojo autorius, saujelės godžių personų iškaitais, kiek Niurnbergo farse užraugto absurdo iškaitais ir net aukomis.

O turint galvoje ir prieš akis ši vienems šiurpų keliantį, kitiemis džiaugsmą teikiantį Niurnbergo far-są, lieka tik dar kartą paklausti:

- KODĖL TAIP ATSITIKO?

O taip atsitiko vien dėl to, kad daugelis tų garsenybių, nuo kurių priklauso pasaulio ir visos žmonijos likimas, akrai kartu su nestabilios psichikos ir neprognozuojamu veikėju W. Churchilliu patikėjo, jog žmonijos ateitis kuriama Kremliai.

Būtų labai liūdna, kad viso to, ką ir kaip turime, niekada nesužinotų D. Kajoko Vytautas Mažasis. Juk tada jis ne tik gyventų, bet ir mirtų išsitikinęs, kad mes, lietuvių, buvome ir esame kvaili per visą pilvą. Kita vertus, viso to nesužinojės ir nejsidėjės į galvą, Vytautas Mažasis niekada netaptų Vytautu Dižiuoju.

¹ Šalin bošus! (vokiečius, neig. prasme).

² Geriau raudonas negu lavonas (angl.).

³ Poetas savo Partijai (pranc.).

⁴ Mano partija man atvėrė akis ir grąžino atmintį (pranc.).

⁵ Mūsų reiklas teisus – mes laimėjome (rus.).

⁶ Pirmy, vergai nužemintieji, / Išalkusi minia, pirmyn! / Sukilkit, žmonės pavergtieji, / Visi kovon smarkyn! / Pasaulį seną išardysim, / Iš pačių pamatų ir tuo / Naujai pasaulį atstatysim – / Kas buvo nieks, tas bus viskuo! (K. Binkio vertimas).

Kauno karuselė

Vytauto Didžiojo universiteto menų galerijoje „101“ gegužės 3 d. duris atvėrė tarptautinis medijų meno festivalis „Medijų meno dienos 2011“. Tai tik pradžia, nes festivalis vyks iki gegužės pabaigos.

Renginyje pristatoma jaunuojančių studijuojančių aukštosiose meno mokyklose, ir jų dėstytojų darbai (videofilmai, instalacijos, performansas, akcijos, kompiuterinė grafika ir fotografija). Rengėjai ir dalyviai siekia platiąjį meno visuomenę supažindinti su šiuolaikinio medijų meno tendencijomis, vyraujančiomis ne tik Lietuvoje, bet ir kitose šalyse – partnerių meno edukacijos institucijose. „Medijų meno dienos 2011“ nėra lokalus festivalis. Visą mėnesį kūrinių bus demonstruojami Kaune, įvairiose kultūros skliaudai ir edukacijai skirtose erdvėse.

Festivalyje dalyvauja: Vytauto Didžiojo universiteto Menų fakulteto Šiuolaikinių menų katedros, Talino dailės akademijos, Norvičo universiteto meno koledžo, Nebraskos universiteto Omahaje Meno ir meno istorijos padalinio studentai bei dėstytojai.

Gegužės 3 d. vyko festivalio atidarymas ir parodos „Eksperimentinės erdvės“ pristatymas galerijoje „101“. Studentų performansas „Duokite menininkui laisvę“ ir „Test“. Gegužės 4 d. pristatyta fotomenininko Romualdo Požerskio kūryba. Gegužės 11 d. – videofilmų peržiūra, kurioje dalyvauja studentai ir dėstytojai. Gegužės 12 d. – Rimanto Plungės paskaita, diskusija. Gegužės 17 d. – Gintauto Mažeikių paskaita, diskusija „Visualumas kaip geismų ir fantazijos suvokimo schema“. Gegužės 18 d. – antroji videofilmų peržiūra Kauno fotografijos galerijoje. Gegužės 25 d. – Remigijaus Venckaus paskaita, diskusija „Sovietinis lietuvių mėgėjų kinas“ bei festivalio uždarymas, parodos „Refleksijos“ pristatymas. Gegužės 26 d. – Tomo Pabedinsko paskaita, diskusija „Fotografijos medija“.

M. Žilinsko dailės galerijoje atidaryta paroda „Tarp dangaus ir jūros“. Ligšioliniame Lietuvos kontekste tai didžiausia paroda, pristatant XIX a. pabaigoje – XX a. I puseje Kursių nerijoje surinkta meninė paveldą. Ekspozicijoje – per 100 dailės kūrinių, tautodalies dirbinių ir daugiau nei 50 nuotraukų bei atvirukų, surinktų iš Lietuvos muziejų, viešų ir privačių kolekcijų. Didžiajai daileiš darbu surūpė užsiemimo menininkai. Jie primena mums unikalų reiškinį – Nidos dailininkų kolonija, kai savito Kursių nerijos grožio sužavėti XIX a. pabaigoje – XX a. I puseje cionai atvykdavo užsienio, daugiausia Vokietijos, menininkai ir jų įamžindavo savo kūriniuose. Dar visai nesenai tokio dydžio ir masto paroda buvo neįmanoma, mat Lietuvos muziejuose ir privačiose kolekcijose galėjai atrasti vos po keletą Nidos dailininkų kolonių atstovų kūrinių. Padėtis gerokai pasikeitė, kai 2006 m. Klaipėdoje po VšĮ Rytu Prūsijos dailės mylėtojų draugijos „Nidden“ vėliai susibūrė bendraminčių būrelis nutarė sugrąžinti į Lietuvą jos istorinėje teritorijoje surinktą dailės paveldą. Viena iš jų rinkinio formavimo krypčių yra Nidos dailininkų kolonijos atstovų kūryba. Tad didžioji dalis eksponuojamų Vokietijos dailininkų darbų yra paskolinti parodai iš gausaus draugijos „Nidden“ rinkinio ir pirmą kartą rodomi kontinentinėje Lietuvos dalyje. Tarp jų – vieno iš Nidos dailininkų kolonijos iškūrėjų Ernstos Bischoff-Culmo, Karaliaučiaus meno akademijos dėstytojų Olofo Augusto Jernbergo, Arturo Degnerio, Kursių nerijoje namus išsiglusio Carlo Knaufo ir daugelio kitų kūrinių – iš viso daugiau nei 50 autorių. Greta parodoje pristatoma ir iki šiol mažai tyrinėta bei eksponuota XX a. I puseje Kursių nerijoje besilan-

kiusiu Lietuvos menininkų kūryba. Tai Antano Žmuidzinavičiaus, Petro Kalpoko, Kajetono Sklėriaus, Antano Gudaičio ir kitų dailininkų darbai. Parodoje dominuoja peizažai su išpūdingomis ir didingomis Kursių nerijos kopomis, ramybė dveliančia marių platybe, su šiam kraštui būdingais laivaiais kurėjais bei vietinių gyventojais žvejais ir jų būtimi. Dailės kūrinius parodoje papildo ir Kursių nerijos kraštovaizdžio bei jos žmonių gyvensenos savitumą padeda perteikti per 50 to paties laikotarpio nuotraukų bei atvirukų. Dauguma jų paskolintos iš gausaus Sauliaus Krupio Kuršių nerijos krašto fotodokumentikos rinkinio. Meno kūriniams parodoje antrina Kuršių nerijoje besilankiusių keliautojų, mokslininkų, rašytojų ar pačių dailininkų mintys bei prisiminimai, dar ryškiai atskleidžiantys ir nusakantys šio unikalais mūsų gimtinės kampelio žavesį. Juk, anot dar 1809 m. čia apsilankiusių žymaus vokiečių mokslininko ir politiko Wilhelmo von Humbolto, Kuršių nerija yra tokia savita, jog ją būtinai reikia pamatyti kaip Italiją ar Ispaniją, kad siela nestokotų nuostabaus grožio vaizdų.

Gegužės 3 d. galerijoje „Kauno langas“ vėl tęsiama tradicija: atidaryta Gvido Latako metalinių emaliuotų dirbinėlių bei Relitos Mielės odinių papuošalų paroda „Mažosios istorijos“. Menininkai, mėgstantys mažučius jaukius daiktus.

„Grubios ir kreivos formas tebus lizdas, įtvaras šnabždesiams ir nuojautoms. Šnabždesius ir nuo-jautas talpinu emalio miniatiūrose. Šituose mažuose paveiksluose pasakojami maži nutikimai, įvykę Žuvelio gyvenime. Apie tai, kaip jis sugavo savo gyvenimo žuvį, kaip ją iškeitė į kepurę, kaip kepurę pasidarejo namais, o žuvis buvo jam pažadėtoji pati. Pažadėta ir užkerēta, ir paleista į ežerą plaukioti. Ir laukti.

Zenono BALTRUŠIO nuotrauka

O gal ir visai kitaip ten buvo. Tiesiog žmogui igimta norėti turėti, sugriebti, nustverti. O žuvis yra paslaptis karalijos gyventojai. Tikėta, kad už vandens linijos visi esą sveiki ir jauni. Tad ir būkim sveiki“, – beveik burtažodžiai savo kūrybą užkalbinėja G. Latakas.

„Auginu du sūnelius. Vyresnėlis prasitarė, kad bijo virtuvės baubų. Tada kalbėjom, kaip čia jų nebebijojus, ir sugalvojome juos nupiešti. Kilo minčis baubs padaryti realius ir nebausius, linksmus ir spalvotus, saldžius ir kvepiančius. Iš Baubų liko maži baubiukai papuošaluose. Tokius mamos turi nešioti, kad vaikai nebijojet. Tokia buvo tik istorijos pradžia“, – tokia R. Mielės papuošalų pradžia.

Gegužės 6 d. J. Vienožinskio menų fakultete atidaryta dailininkės Filomenos Ušinskaitės (1921–2003) paroda. O kiek ankstiau menininkė pagerbta ne tokiu laikinu, labai simboliniu ženklu: jos vardas suteiktas vienai mokyklos auditorijai.

F. Ušinskaitė – įvairiapusių kūrėja. Šalia stiklo ir vitražo ji yra dirbusi vaikų knygų iliustravimo, molbertinės tapybos, scenografijos bei teatro kostiumo srityse. Parodoje eksponuojami įvairių metų molbertinės tapybos darbai – moterų aktai, alegorinės figūros, išpudingi šeimos narių portretai.

Menininkė buvo puiki piešeja, gebėjusi išgaudi tikslią, įtaigą asmens charakteristiką. Jos piešinių vizijos, gime paskutiniaiems kūrybos metais, atskleidė lakių saviironijos ir dvasinių išgyvenimų persmelktą vaizduotę. Eksponuojamoje F. Ušinskaitės knygų iliustracijose – realistiški arba šiek tiek apibendrinti, stilizuoti literatūriniai tekstai personažai, o teatrinių pastatymų kostiumuose – puošnios ir efektingos damų figūros.

2011 m. gegužės 6 d. Lietuvos liaudies buities muziejaus miestelyje vyko neeilinės renginys – Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamke-

vičius pašventino miestelio bažnyčią ir joje pagal seną paprotį lotynų kalba aukojo pirmąsias šv. Mišias.

Šios Švč. Mergelės Marijos Gimimo titulo bažnyčios kertinis akmuo pašventintas dar 2008 m. vasario 8 d. Seniosios Sasnavos bažnyčios, statytos 1817 m. ir nugriautos 1952–1954 m., istorinė, ikonografinė ir archyvinė medžiaga bei viso pulko įvairių sričių specialistų darbas leido atkurti prarastą vertingos architektūros paminklą.

Naujutėlaitėje, žolynais ir gėlėmis papuoštos bažnyčios Didžiajame aitoruje šviečia žinomas dailininkės Elenos Kniukšaitės paveikslas „Madona su kūdikiu“. Puikios akustikos erdvėje skambėjo į sakralinės muzikos koncertas.

Nuo 11.45 val. 15 minucių gaudė mecenatų dovanotas, karaliaus Mindaugo vardu pavadinčias varpas, pašventintas minint Lietuvos Tūkstantmečio jubiliejų.

Renginyje dalyvavo architektai, menotyrininkai, muziejininkai, statybininkai, svečiai iš įvairių miestų ir miestelių.

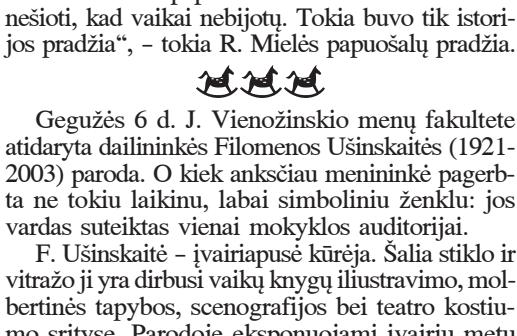
Istorinė Prezidentūra bei Kauno miesto savivaldybės Kūno kultūros ir sporto skyrius gegužės 17 d. organizuoja neeilinį renginį: nuo Istorinės Prezidentūros startavę bėgikai pagerbs 1938 m. Lietuvos tautinės olimpiados dalyvius. Bėgimo, kurio moto „Ir stok už garbę Lietuvos!“, dalyviai bėgs centrinėmis Kauno gatvėmis ir finišuoja taip pat Istorinėje Prezidentūroje, kur jų lauki apdovanojimo ceremonija ir parodos „Olimpinis Kaunas: Lietuvos tautinė olimpiada 1938 m.“ iškilmingas atidarymas.

Ši paroda yra jau penktoji Istorinės Prezidentūros kiemelyje vasaros sezono metu atidaroma archyvinų nuotraukų ekspozicija. Ji skirta 1938 m. Lietuvos tautinei olimpiadai – viso pasaulio lietuvių sporto žaidynėms, kurios, atkūrus neprisklausomybę, nuo 1998 m. vyksta vis kitame Lietuvos mieste.

Kasmet atveriamas per Kauno miesto dienas, šiais metais paroda skelbs tarpautinių „Hanza Kaunas 2011“ dienų pradžią. Parodą atidarys jos globėjas, didelis sporto entuziastas Prezidentas Valdas Adamkus, dalyvaujančios LTOK prezidentas Artūras Poviliūnas.

Gegužės 4 d. Kauno Vinco Kudirkos vidurinėje mokykloje, kitaip mokslo metais persiformuojančioje į progimnaziją, nuskambėjo „Poezijos pavasarėlis 2011“. Mokiniai klausėsi literatūrų Ilonos Bumblauskienei ir Viktoro Gulbino atliekamos muzikos ir eilių, skaityti savo kūrinius. Renginyje dalyvavo ir knygomis bei „Nemuno“ savaitraščiaių dalyvius apdovanotojo „Nemuno“ vyriausiojo redaktoriaus pavaduotoja Gražina Viktorija Petrušienė, pasveikino VU KHF Lietuvių filologijos katedros vedėja doc. dr. Daiva Aliukaitė. Mokiniai džiaugėsi, prisiliety prie kūrybos slėpinių.

Molberto tapybos fragmentas

Gegužės 17 d. galerijoje „Aukso pjūvis“ atidaryta Virginijos Uždavinienės kūrybos paroda „Tarp Virginijos žiedų“.

Tapyba, išgyvenusi įvairių stilių ir krypčių epochas, išnykimo ir prisikėlimo diskusijas, išliko su visa savo įvairove. Kiekvienas stilis turi savo žūrovą, savo gerbėją, kuris tapyboje ieškos tik jam priimtinų savybių, nekreipdamas dėmesio į vyraujančias autoritetinges nuomones.

XIX a. pirmojoje pusėje atsirado atsiradus fotografijai kilo sąmyšis dėl tapybos reikalingumo. Taciau nepraejus nė 200 metų buvo pasigesta dailininkų kruopštumo, piešinio išmanymo ir meistrystės, kuri akademiškai ruošiant dailininkus, regis, jau neakcentuojama.

Natūralu, kad atsirado (arba išliko) žūrovai, kūrinyje ieškantis atpažįstamų, realiai, tiksliai, va-din

„Nemunas“ rekomenduoja

Kitokio kino klube – „Užmušti karalių“

Gediminas JANKAUSKAS

Antradieni, gegužės 17 d., Kitokio kino klube žiūrėsime istorinę dramą „Užmušti karalių“.

1645-ieji. Po trejus metus trukusio pilietinio karo generolo Tomo Ferfakso ir jo draugo Oliverio Kromvelio kariuomenė nutevertė nuo posto Anglijos karalių Karoli II. Nugalėtojai pasiryžę iš peleūn atstatyti sugrįautą šalį ir grąžinti liaudžiai seniai troks tamą taiką. Tačiau kai nutyla patrankos, iniciatyvą iš karių perima politikai ir tarp draugų įpūcia nesantaikos liepsną. Ryžtingasis Kromvelis nori kuo greičiau nukirstinti karaliui galvą, bet diplomatiškajam lordui Ferfaksui atrodo, kad reikėtų tam gauti parlamento pritarimą.

Tuo metu stiprija nuverstojo karaliaus šalininkų gretos. Net lordo Ferfakso žmona ledi Ana ima abejoti, kam turėtų būti ištikimesnė – vyrui ar šalies valdovui. Ledi Ana ištikinėja sutioktinį, kad griežtos reformos niekam nereikalinos. Parlamento galva Denzelas Holsas irgi pritaria tokiomis jau nos moters mintims ir nutaria palaikyti įkalintą karalių bei padėti jam susigrąžinti prastą valdžią. Žinoma, mainais už vertingas dovanas.

Kromvelis sakosi norijs surengti karaliui viešą teismą, bet Ferfaksas sužino, kad tai tik taktinis manevras: iš tikrujų Kromvelis jau įsakė nužudyti karalių, ir keisti šiuos planus, atrodo, per vėlu. O po karaliaus egzekucijos šalį užvaldžiusios baimės, tironijos ir žaurumo niekas negali sustabdyti. Tada Ferfaksas įsako nužudyti Kromvelį...

Šią istorinę dramą bus įdomu palyginti su 1970 m. Didžiojoje Britanijoje sukurtu filmu „Kromvelis“, kuriame pagrindinį vaidmenį atliko Richardas Harrisas. Jam prilygti Timui Rothui tikrai buvo nelengva.

Savaitgalis prie televizoriaus

„Ar kai mes žiūrime į žvaigždes, jos taip pat į mus žiūri?“

Gediminas JANKAUSKAS

Pagal Neilo Gaimano knygą sukurtame nuotykių filme „Žvaigždžių dulkes“ (penktadienis, 20.50 val., TV3) autorai naudojasi „sluoksniuoto pyrago“ principu – kai visų amžiaus kategorijų žiūrovai gauna tai, ką yra pasiruošę gauti iš kino. Vaikams patiks visas „baisios pasakos“ peripecijos, romantiškos sielos pasimėgaus gražia meilės istorija, magijos mėgėjus nudžiugins stebuklų porcija, specialių efektų fanai šiuos filmo elementus galės lyginti su „Žiedų valdovo“ etalonais. O geros aktorystės vertintojų laukia itin gurmaniški Michelle Pfeiffer, Ruperto Everett, Jasono Flemyngo, Dextorio Fletcherio, Roberto De Niros ir kitų trumpam išsiužetą užsukusių aktorių benefisai.

Jau pirmuojuose „Žvaigždžių dulkių“ kadruose šio nuotykių filmo autorai nusibrėžia ne stebuklinės pasakos, o filosofines parabolės koordinates. „Mes esame žmonės todėl, kad žiūrime į žvaigždes, ar žiūrime į žvaigždes todėl, kad esame žmonės?“ Kol žiūrovas dar nespėjo susivokti, kaipgi teisingiau

ši paradoksą išspręsti, jis išgirsta kitą klausimą: „Ar kai mes žiūrime į žvaigždes, jos taip pat į mus žiūri?“

Filmas „Keleiviai“ (penktadienis, 22.40 val., Lietuvos ryto TV) pasakoja apie siaubingą katastrofą, kurią patyrė link Kanados miesto Vankuverio skrendančio lainerio keleiviai. Léktuvu vyko daugiau kaip 100 žmonių, bet išsigerbėjo tik devyni laimingieji. Kiekvienas iš jų skirtinai reaguoja į nelaimę, kantriai gydosio sieloje likučias žaizdas ir mėgina prisiminti, kas iš tiesų nutiko tą lemtingą minutę. Aviakompanijos prašymu į pagalbą skubiai iškviečiama gydytoja terapeutė Kler Simons (aktorė Anne Hathaway).

Nuotykių kino gerbėjai džiaugsis galimybe peržiūrėti filmus apie Steveno Spielbergo sugalvoto archeologo ir avantiūristo žygdarbius. Pirmajame garsaus ciklo filme „Dingusios skrynių beieškant“ (šeštadienis, 12.00 val., TV3) iš JAV vyriausybės Indiana Džounas gauna užduotį surasi Saliamono šventykloje paslėptą stebuklinę skrynią, kurioje guli pranašo Mokslininkas nu-

mano, jog kelionė bus labai pavojinga, nes biblini lobij saugo begalė spastą. Bet jis dar nežino, kad to paties ieško naciai.

Ko gero, maloniusia savaitgalio staigmena turėtų tapti gruzinų drama „Didelis žalias slėnis“ (šeštadienis, 22.05 val., LTV2), pradedanti ciklą „Gruzijos kino klasika“. Žaliame slėnyje driekiasi puikios ganyklas, ir piemuo Sosana labai prisireišs prie tų vietų. Bet atvažiuoja geologai, pradeda žvalgybos darbus ir randa naudingų iškasenų. Todėl dabar čia prasidės kasinėjimai ir didžiuliai pokyčiai. Piemenys, jų šeimos ir galvijai bus perkelti kitur – į gerai įrengtą kaimą su puikia ferma ir nauja ganykla. Visi patenkinti, kad reikės keltis, tik vienas Sosana kraustytis visai nenori...

Keisto miuziklo „Svynis Todas: demoniškasis Flyto gatvės kirpejas“ (šeštadienis, 0.45 val., LNK) herojus pasauli išvydo dar pirmoje XIX a. pusėje ir pelnytais gali būti laikomas kolektyvinės fantazijos vaisiumi. Pirma kartą Svynis Todas šmestelėjo Charleso Dickenso romane „Martinas Čezlitas“ (1844 m.), o po dvejų metų šis britų literatūros klasiko paminėtas personažas,

įvardytas kaip „blogio genijus“, jau tapo pagrindiniu Tomo Pincho romano „Perlų vėrinys“ veikėju.

Apie šį makabrišką keršytojā vėliau ne kartą buvo rašomi romanai ir pjesės. Britų teatrose spektakliai apie Svynį Todą vaidinami nuo 1847 m., o kinas šia istorija susidomėjo dar XX a. trečiajame dešimtmetyje.

Pati naujausia legendinio siužeto versija pertekliama jau klasikinio miuziklo priemonėmis. Šis „Svynis Todas“ tarsi pratešia anksčiausio Timo Burtono ir Johnny’o Deppo šedevro „Mirusi nuotaka“ stilistiką. Tik dabar originalaus animaciniu siaubo filmo nekrofiliską pasaulį pakeitė ne mažiau slogi klasikinio gotikinio siaubo romano atmosfera ir niūrų komiksą primenančias bražas.

Jeigu mégstate uždegančio ritmo lambadą, jums tikrai patiks JAV pietuose ir Meksikoje populiarū šokių muzika, vadina *tedžano* (angl. „tejan“). Tai sprogtantis popmuzikos, roko, ritmendbliuzo ir liaudies šokių mišinys. Sakoma, kad skambant *tedžano*, nešoka tik mirusieji. O tikroji šio šokio siela buvo dainininkė Selena Quintanil-

la-Perez, tragiskai žuvusi vos 23 metų. Ją biografiniame filme „Selena“ (sekundinės, 12.15 val., LNK) suvaidino Jennifer Lopez.

Ne vieną tarptautinių kino festivalių prizą susišlavusios turkiškos dramos „Metų laikai“ (sekundinės, 22.15 val., LTV) siužetas suskirstytas į tris dalis – „Vasara“, „Ruduo“, „Žiema“. Per vasaros atostogas Egėjo jūros pakrantėje pakrinka profesoriaus Isos ir jo jauniosios gyvenimo draugės, televizijos produserės Bahar santykiai. Rudenį Isa grįžta į Stambulą, bet sužinojės, kad Bahar atsisveikino su gyvenimu didmiestyje ir persikelė į atšauriuosius rytus, iškeliaująs susigrąžinti.

Nelengvas ir aktoriaus Seano Penno režisuotos dramos „Atgal į gamtą“ (sekundinės, 23.10 val., TV3) herojaus likimas. Koledžo absolventui Krisui Makendlesui prieš akis graži ateitis. Bet vaikinas nutraukia santykius su savo šeima, su naikina asmens dokumentus ir pasivadinęs Valkata Aleksandru leidžiasi į nežinomybę. Kelionėje patirti išpūdziai pakeičia vaikino pasaulį, jis tampa kontroversišku Amerikos herojumi.

14 d., šeštadienį, 20 val. Maironio lietuvių literatūros muziejuje (Rotušės a. 13) – projekto „Muziejų naktis“ renginys „Rašau eilėraštį Maironio sode“. Kiekvienas vakaro dalyvis, sukurdamas eilėraštį, turės galimybę atskleisti savo literatūrinius gebėjimus. Poeziją vertins, skaitys bei mintimis apie kūrybą dalysi rašytojai: Daiva Čepauskaitė, Irena Labokė, Enrika Striogaitė, Edmundas Janušaitis, Jurgis Gimberis. Vakaro metu gitarą gros dainuojamosios poezijos kūrėjas ir atlirkėjas Danguolas Ancevičius. Idomiausiai ir originaliausiai eilėraščių autoriai bus apdovanoti.

16 d., pirmadienį, 17 val. poeto, prozininko, vertėjo Vytauto Sirijos Giros 100-ujų gimimo metinių minėjimasis. Dalyvaus literatūros tyrinėtojas, hum. m. dr. Ramutis Karalavičius, rašytojo dukra Danutė Sirijos Giraitė, sūnus Algirdas Sirijos Gira, aktoriai Jūratė Onaitytė ir Petras Venclavas, pianinu gres Darius Kudirkas. Prieš renginių kviečiame aplankyti parodą „Iš gyvenimo į knygą“ (Vytautui Sirijos Girai – 100), kurią parengė Šiuolaikinės literatūros skyriaus vedėja Virginija Markauskienė, apipavidalino dailininkė Inga Zamulskienė.

13 d., penktadienį, 15.15 val. Vilniaus universiteto Kauно humanitarinio fakulteto AVL auditorijoje (Muitinės g. 10) – darnios plėtros grupės seminaras „Kultūros, civilizacijos ir ekonominė plėtra“. Pranešėja prof. Dalia Streimikienė.

20 d., penktadienį, 15.15 val. Mokslo darbuotojų skaitykloje (Muitinės g. 12) – Žmogaus ekologijos tyrimo grupės apvaliojo stalo diskusija „Lietuvos energetika 25 metų po Černobylio“.

23 d., pirmadienį, 13.30 val. IV auditorijoje (Muitinės g. 10) – kognityvinės lingvistikos grupės seminaras „Lietuvos ir Didžiosios Britanijos vadovų konfliktinės komunikacijos diskursas (1998–2008)“. Pranešėja Vilma Linkevičiutė. Informacija tel. 75 05 36.

14 d., šeštadienį, 18 val. koncertas iš ciklo „Muzikos valanda Vilniaus universiteto Šv. Jonų bažnyčioje“ – klasikinės muzikos vakaras. Dalyvaus sopranas Vega Maščinskaitė, tenoras Grigorijus Darandovas ir pianistas Dainius Kepežinskis. Bilietai kainos – 10, 15 Lt. Bilietai parduodami prieš koncertą renginio vietoje ir portale *Bilietai pasauli*.

13, 14 d., penktadienį ir šeštadienį, 18 val. Kauno šokio teatre „Aura“ (M. Daukšos g. 30A) – šokio spektaklis „Apie mus“. Choreografė Anna Maria Krysiak. Bilietai kainos – 15, 20 Lt. Bilietai parduodami teatre.

17 d., antradieni, 18 val. galerijoje „Aukso pjūvis“ (Verslo lyderių centras (BLC), K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53) atidarama Virginijos Uždavininės kūrybos paroda „Tarp Virginijos žiedų“. Paroda veiks iki birželio 24 d. Informacija tel. 75 27 50.

Lietuvos literatūros vertėjų sąjungos apdovanojimai

2011 m. „Auksinė lupa“ skirta redaktoriui, vertėjui ir kultūrologui Petru Kimbriui už viso gyvenimo darbą, lydint literatūros kūrinius nuo autoriaus ir vertėjo iki spausdintos knygos.

2011 m. Dominyko Urbo premija skirta Pauliui Garbačiauskui už sekmingą vertimo debiutą – pagirtiną Paulio Ricoeuro straipsnių rinkinio „Apie vertimą“ („Aidai“, 2010) vertinam.

2011 metų verstinės knygos rinkimuose daugiausiai skaitytoju balsų (23%) surinko Philippe'o Claudelio romanas „Pilkosios sielos“, iš prancūzų kalbos išverstas Alinos Kilišėsaitės.

90-ojo kūrybinio sezono gegužės mėnesio repertuaras

13 d., penktadienį, 19 val. Parketinėje salėje (Kęstučio g. 62) – grupės „Laimingi žmonės“ premjera: Bernardo Slade „Kitais metais, tuo pačiu laiku“. Dviejų dalių romantinė komedija. Režisierius Arvydas Lebeliūnas. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilietu kainos – 40, 50 Lt.

17 d., antradienį, 18 d., trečadienį, 18 val. Ilgojoje salėje (Kęstučio g. 62) – Antono Čechovo „Palata“. Vienos dalies spektaklis. Inscenacijos autorius ir režisierius Rolandas Kazlas. Spektaklio trukmė – 1.50 val. Bilieto kaina – 60 Lt.

18 d., trečadienį, 18 val. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – Edito Braun kompanijos (Austrija) šokio spektaklis „Karalius Artūras“. Režisierė E. Braun. Spektaklio trukmė – 1.20 val. Bilieto kaina – 20 Lt.

19 d., ketvirtadienį, 18 val. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – „Moderatoriai“. Dviejų dalių forumas. Režisierius Andrius Kurienius. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilietu kainos – 15, 30 Lt.

20 d., penktadienį, 18 val. Tavernos salėje (Kęstučio g. 62) – Tonino Guerros „Ketvirtoji kėdė“. Vienos dalies komedija. Režisierius Rolandas Atkociūnas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilietu kainos – 20, 25 Lt.

20 d., penktadienį, 18 val. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – Danielio Daniso „Akmenų pelenai“. Prisiminimų drama. Režisierius Agnus Jankevičius. Spektaklio trukmė – 2 val. Bilietu kainos – 15, 30 Lt.

21 d., šeštadienį, 16 val. Antano Žeko 80-mečiui paminėti. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – Keturakio „Amerika partyje“. Triju dalių komedija. Režisierius Valdas Lencevičius. Spektaklio trukmė – 2.20 val. Bilieto kaina – 40 Lt.

22 d., sekmadienį, 17 val. Tavernos salėje (Kęstučio g. 62) – Juhan Smuul „Svečiuose pas pulkininko našlę“. Vienos dalies anekdotas. Režisierė Danutė Juronytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieto kaina – 25 Lt.

22 d., sekmadienį, 18 val. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – Henriko Ibseno „Šméklos“. Vienos dalies drama. Režisierius Artūras Areima. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilieto kaina – 30 Lt.

25 d., trečadienį, 19 val. XIX tarptautinis lėlių teatrų festivalis „Skrajojantis festivalis“. Mažojoje scenoje (Laisvės al. 71) – Compagnie Garin Trousseboenf (Prancūzija) „Žvakės sviesa“. Lėlių ir objektų teatro spektaklis. Režisierius Patrick Conan. Spektaklio trukmė – 0.40 val. Bilieto kaina – 10 Lt.

25 d., trečadienį, 18 val. Penkojoje salėje (Laisvės al. 71) – Jeano Dello ir Geraldo Sibleyraso „Tegyvuoa Bušonas“. Vienos dalies komedija. Režisierius Artūras Žukauskas. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilieto kaina – 30 Lt.

Teatro kasa (Laisvės al. 71) dirba kasdien 10.30–19 val., tel. 22 40 64. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

Kauno kamerinis teatras

13 d., penktadienį, 18 val. Janušo Glovacchio „Antigonė Niujorke“. Dviejų dalių tragedija. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.40 val. Bilietu kainos – 24, 30 Lt.

14 d., šeštadienį, 18 val. Pero Lagerkvisto „Neūžauga“. Monodrama. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.15 val. Bilietu kainos – 16, 20 Lt.

15 d., sekmadienį, 18 val. Konstantino Kostenkos „Hitleris ir Hitleris“. Dviejų dalių spektaklis. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.15 val. Bilietu kainos – 24, 30 Lt.

17 d., antradienį, 10.30 ir 12.30 val. Daivos Čepauskaitės „Lakštingala“. Spektaklis vaikams pagal H. K. Andersono kūrybos motyvus. Režisierius Aleksandras Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieto kaina – 10 Lt.

20 d., penktadienį, 18 val. Edvardo Radzinskio „Koba“. Monodrama. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.15 val. Bilietu kainos – 24, 30 Lt.

22 d., sekmadienį, 18 val. Michalo Walczako „Pirmasis karas“. Dviejų dalių spektaklis. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 2.15 val. Bilietu kainos – 24, 30 Lt.

Teatro kasa (Kęstučio g. 74A) dirba I–V 14–18 val., VI–VII 11–18 val., tel. 22 82 26. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt* ir *Bilietu pasaulis*.

Leidžiamas nuo 1967 m. balandžio mėn.

Išeina ketvirtadieniais

Gedimino g. 45, 44239 Kaunas
Telefonas ir faksas – (8-37) 322244
El. paštas: nemunasredakcija@gmail.com
Internetinis adresas: <http://www.nemunas.net>

Indeksas 0079
Steigėjas ir leidėjas — Lietuvos rašytojų sąjunga
Steigimo liudijimas Nr. 405
Spausdino UAB „ArxBaltica“
Tiražas 1500
Rankraščiu nerecenzuojame ir negrąžiname.

12 d., ketvirtadienį, 19 val. „Katyčė, P“. Spektaklis tik suaugusiesiems pagal Eve Ensler pjesę „Vaginos monologai“. Režisierius Vytautas Balsys. Spektaklio trukmė – 1.30 val. Bilieto kaina – 40 Lt.

14 d., šeštadienį, 18 val., 24 d., antradienį, 19 val. Lauros de Weck „Mylimiaus“. Vienos dalies spektaklis. Režisierius Vytautas Balsys. Spektaklio trukmė – 1.10 val. Bilieto kaina – 30, 35 Lt.

15 d., sekmadienį, 14 val. „Sidabrinis fejos šaukšteliš“. Spektaklis visai šeimai. Režisierė Agnė Dilytė. Spektaklio trukmė – 1 val. Bilieto kaina – 15 Lt.

Teatro kasa (M. Daukšos g. 34) dirba III–V 15–19 val., VI–VII 10–14 val., VII – valandą pries spektaklį, tel: 40 84 70, 22 60 90. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt*.

Kauno valstybinis lėlių teatras

12 d., ketvirtadienį, 16 val. premjera – „Katės namai“. Namus stato studija „DND“. Režisierė Giedrė Brazauskaitė.

14 d., šeštadienį, 21 d., seštadienį, 12 val. Mažojoje scenoje – premjera: „Gulbė – karaliaus pati“. Pagal Lietuvių liaudies pasakos motyvus. Nuo 5 m. Režisierė N. Indriūnaitė. Bilietu kainos – 8, 10 Lt.

15 d., sekmadienį, 12 val. „Karalaitės bučinys“. Kaip paima tustybe sugriovę karališką laimę. Nuo 5 m. Režisierius A. Stankevičius. Bilietu kainos – 8, 10, 12 Lt.

22 d., sekmadienį, 12 val. Mažojoje scenoje – „Meškiuko gimtadienis“. Muzikinė fėjų pasaka. Nuo 3 m. Režisierė R. Bartninkaitė. Bilietu kainos – 8, 10 Lt.

25 d., trečadienį, prasideda XIX tarptautinis lėlių teatrų festivalis „Skrajojantis festivalis“. Daugiau informacijos www.kaunoleles.lt/festivalis.

Teatro kasa (Laisvės al. 87A) dirba IV–V 11–17 val., VI–VII 10–14 val., tel. 22 16 91. Bilietus taip pat platina *Bilietai.lt/festivalis*.

12 d., ketvirtadienį, 18 val. Fortepijono rečitacijos – Viktoras Paukštėlis (Prancūzija). Bilieto kaina – 10 Lt. Filharmonijos kasa (L. Sapiegos g. 5) dirba II–VII 14–18 val., tel. 20 04 78. Bilietus taip pat platina *Tiketa*.

12 d., ketvirtadienį, 18 val. Kauno menininkų namuose – koncertas iš ciklo „Tükstantmečio aidai muzikoje“ – „Baroko duetas“: muzikinė kelionė po XVII a. Europą. Dalyvaus dainininkės Saulė Šerytė ir Renata Dubinskaitė. Akompanuoja pianistė Audra Telksnytė. Skambės garsiausi baroko muzikos fragmentai ir mažiau girdėtos arijos bei duetai. Bilieto kaina – 8 Lt. moksleiviams, studentams, senjoram, žmonėms su negalia ir turintiems „Daily Card“ nuolaidų kortelę – 5 Lt.

14 ir 15 d., šeštadienį ir sekmadienį, 16 val. Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje – varpų muzikos koncertai „Vokiečių muzika“. Karilijonu skambins Julius Vilnonis.

20 d., penktadienį, 18 val. koncertas „Atsisveikinimas su Muzikos akademija“. Dalyvaus Vytauto Didžiojo universiteto Muzikos akademijos doc. Sabinos Martinaitytės dainavimo klasės studentas, tarptautinių konkursų laureatas Liudas Mikalauskas (bosas) ir tarptautinių konkursų laureatė Audronė Eitmanavičiūtė. Skambės įvairių šalių kamerinė ir operinė muzika. Bilieto kaina – 8 Lt, moksleiviams, studentams, senjoram, žmonėms su negalia ir turintiems „Daily Card“ nuolaidų kortelę – 5 Lt.

Bilietus galima išsigyti Kauno menininkų namų Mūzų sveitainėje, taip pat visose *Tiketa* kasose. Informacija tel. 22 31 44.

13 d., penktadienį, koncertas iš ciklo „Dūdos Laisvės alėjoje“. Dalyvaus Lietuvos kariuomenės Karinių orio pajėgų pučiamujių instrumentų orkestras. Dirigentas Remigijus Tremišas. **16 val.** orkestro eisena nuo Šv. Mykolo Arkangelo(lgulos) bažnyčios iki Miesto sodo. **16.30 val.** orkestro koncertas Miesto sode.

13 d., penktadienį, 17 val. Paveikslų galerijoje (K. Doneilaičio g. 16) – Aušros Barzdakaitės-Vaitkūnienės parodos „Ivaizdinta tikrovė“ atidarymas ir katalogo pristatymas. Paroda veiks iki **birželio 12 d.**

12 d., ketvirtadienį, 19 val. Eltono Džono, Timo Raiso „Aida“. Dviejų dalių miuziklas. Režisierius Vytenis Pauliukaitis, dirigentas Jonas Janulevičius, scenografas Adomas Jacobkis, kostiumų dailininkė Aleksandra Jacobskytė, choreografas Arikas Krupas. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 20, 30, 40, 65, 75, 80, 150 Lt.

Kauno valstybinis muzikinis teatras

12 d., ketvirtadienį, 18 val. Eltono Džono, Timo Raiso „Aida“. Dviejų dalių miuziklas. Režisierius Vytenis Pauliukaitis, dirigentas Jonas Janulevičius, scenografas Adomas Jacobkis, kostiumų dailininkė Aleksandra Jacobskytė, choreografas Arikas Krupas. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 20, 30, 40, 65, 75, 80, 150 Lt.

13 d., penktadienį, 18 val. iškilmingas koncertas: nuo populiariausių romansų iki rečiausiai operų arių su prof. V. Prudnikovu. Dalyvauja: dainininkai R. Vaicekauskaitė, Ž. Lamasienė, K. Siurbytė, R. Zaikauskaitė, I. Vaznelytė, Ž. Lunkienė, I. Gudavičienė, G. Ganusauskaitė-Baranauskienė, M. Zimkus, R. Baranauskas, J. Lamasinas, T. Girininkas; pianistė Giedrė Špečkauskaitė, teatro simfoninių orkestro diriguoja Julius Geniušas, Jonas Janulevičius, Virgilijus Visockis. Bilietu kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

14 d., šeštadienį, 18 val. Imrės Kalmano „Mommarto žibuklė“. Triju veiksmų operetė. Režisierius Keštutis Jakštės, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Marija Rubavičiūtė, choreografas Agris Danilevičs (Latvija). Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 15, 25, 30, 50, 55, 60, 100 Lt.

15 d., sekmadienį, 18 val. Johano Strauso „Vienos krajas“. Triju veiksmų operetė. Atnaujinimo režisierius Gediminas Maciulevičius, dirigentas Virgilijus Visockis, atnaujimo dailininkė Marta Vosyliūtė, choreografas Aleksandras Jankauskas. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 15, 25, 30, 40, 45, 50, 100 Lt.

17 d., antradienį, 18 val. „Jotvingio rauda“. Kauno technologijos universiteto choras „Jaunystė“ (vadovė Danguolė Beinarytė). Bilietu kainos – 15, 25, 30, 40, 45, 50, 100 Lt.

18 d., trečadienį, 12 val. Ričardo Rodžerso „Muzikos garai“. Dviejų veiksmų miuziklas visai šeimai. Režisierius Nerijus Petrokas, dirigentas Julius Vilnonis, dailininkė Virginija Idzelytė. Skirta vyresniųjų klasių moksleiviams. Spektaklio trukmė – 2.45 val. Bilietu kainos – 5, 10, 12, 15, 18, 20, 25, 50 Lt.

19 d., ketvirtadienį, 17 val. Genadijaus Gladkovo „Brėmeno muzikantai“. Dviejų veiksmų miuziklas vaikams ir tėveliams. Režisierius Dmitrij Harchenko (Estija), dirigentas Julius Vilnonis, dailininkė Anne-Mai Heimola (Estija). Skirta vyresniųjų klasių moksleiviams. Spektaklio trukmė – 2.30 val. Bilietu kainos – 5, 10, 12, 15, 18, 20, 50 Lt.

20 d., penktadienį, 18 val. Lino Adomaičio „Dulkų spindesys“. Dviejų dalių šokio spektaklis. Choreografių ir libretto autoriai Dainius Bervingis ir Gintaras Visockis, dailininkė Marija Rubavičiūtė. Bilietu kainos – 15, 25, 30, 50, 55, 60, 100 Lt.

21 d., šeštadienį, 18 val. Johano Strauso „Šiksnosparnis“. Triju veiksmų operetė. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Julius Geniušas, dailininkė Janina Malinauskaitė. Spektaklio trukmė – 3.20 val. Bilietu kainos – 15, 25, 30, 40, 45, 50, 100 Lt.

22 d., sekmadienį, 18 val. Imrės Kalmano „Bajaderė“. Triju veiksmų operetė. Pastatymo meno vadovas ir režisierius Gintas Žilys, dirigentas Jonas Janulevičius, scenografas Artūras Šimonis, kostiumų dailininkė Jolanta Rimkutė, choreografas Andrius Kurienius. Spektaklio trukmė – 3 val. Bilietu kainos – 10, 15, 18, 30, 35, 40, 100 Lt.

25 d., trečadienį, 12 val. Tomo Kutavičiaus, Violetos Palčinskaitės „Nykštukas Nosis“. Dviejų dalių opera vaikams. Režisierius Gintas Žilys, dirigentas Virgilijus Visockis, dailininkė Virginija Idzelytė, choreografas Andrius Kurienius. Skirta moksleiviams. Spektaklio trukmė –

Draugiški miestai, arba ką iš tiesų žinome apie vietą, kurioje gyvename

Ieva ZAKAREVIČIŪTĖ

Prisipažinkime, iš tiesų mažai žinome apie savo gimtajį miestą. Kiekvieną kartą, kai sugebame į jį pažvelgti naujomis akimis, jis mus nustebina. Kassyk išeję pasivaikščioti atrandame naujų ir nepažįstamų vietų: pastebime mielą kavinukę, iki kurios yra vos kelios minutės kelio nuo mūsų kasdienio maršruto į darbą ir kuri jau klesti kelerius metus, ar išpūdingą senamiesčio architektūrą, kurią vis pražiopome, nes tingime pakelti akis aukslyn. Kuris iš jūsų aplankėte visus miesto muziejus ar apžvelgėte visas memorialines lentas? „Neverta, miestas kur kas daugiau nei pastatai ar lento, miestas – tai žmonės“, – pasakysite. O visai be reikalo: kartais statiniai ir memorialinės lentos papasakoja kur kas įdomesnių istorijų nei daugelis mūsų pažįstamu...

Gidas Chaimas Bargmanas.

Vienas tokijų objektų – draugiškų miestų standas prie Kauno savivaldybės (jis vienoje pagrindinių mūsų aikštelių stovi jau antri metai), pagerbiantis miestus, su kuriais Kauną sieja įvairiausi ryšiai. Už juos, kaip, beje, ir už stendo atsradimą, atsakingi Kauno miesto savivaldybės Užsienio ryšių skyriaus darbuotojai Raimundas Šmitas ir Lina Lauciūtė. Jų teigimu, miestus gali sieti daugybė sričių: politika, kultūra, sportas, švietimas, socialiniai santykiai ir t. t. Tad ir sutartys su kiekvienu miestu partneriu skiriasi priklau-

somai nuo kartu vykdomos veiklos. Kartais tai būna bendriausio pobūdžio sutartys, teigiančios, kad nuo šiol miestai draugiškai bendradarbiaus, o kartais ateities veiklos gairės nurodomos protokoluose – tokie dokumentai dažniausiai pasirašomi su Skandinavijos šalimis ir Vokietija. Miestų partnerijų daugėjo ir dėl gana laisvos ankstesnės sutarčių tvirtinimo tvarkos – jos būdavo pasirašomos be Tarybos svarstymo. Todėl oficialiai draugiškų miestų yra daugiau nei 30. Stende pagerbtas dvidešimt vienas pats svarbiausias ir stipriausius ryšius su Kaunu turintis miestas.

Bičiuliaujamas ar bendradarbiaujama įvairiausiais būdais: kartais tiesiog pasikeičiamas sveikinimo laiškais įvairiomis progomis ar vykstama į miestų šventes, o kai kada užmegamini gerokai artimesni santykiai: įgyvendinami bendri projektai, pasikeitimų programos tarp mokyklų, organizacijų ar ansamblų.

Yra įvairiausių partnerystės istorijų: kai kurios sutartys pasirašyotos dar 1989 m. su ilgais svarstytiems ir biurokratinėmis procedū-

romis. Kiti atvejai kasdieniškesni ar net kuriožiski: užsienio miestų atstovai vaikščiodami po Kauną sužino, kur yra savivaldybė, susitaria dėl vizito pas merą, o po poros valandų pasirašoma nauja partnerystės sutartis.

Ateities planuose numatomos sudaryti ne vieną naują partnerystės sutartį, atkyviai tarianti net su keliais Italijos, Moldovos, Bulgarijos, Vengrijos, Baltarusijos miestais.

Taciau ne ką mažiau žavii ir stendo atsiradimo istorija. Stendas, kaip ir jo sumanymas, labiau miestietiško pilietiškumo, o ne biurokratinės rutinos kūrinys. Gidas Chaimas Bargmanas, daugeliui kauniečių geriau pažįstamas gido Chaimo vardu, puikiai supratęs, koks svarbus miestui būtų tokis standas, tol mindžiojo savivaldybės slenkstį, kol pasiekė tikslą.

Gidas Chaimas – išties spalvinga Kauno asmenybė: dažniausiai važinėja pakeleivinomis mašinomis, išmano ne vieną užsienio kalbą, žino daug ypatingų miesto vietelių, įdomių tiek Lietuvos, tiek užsienio turistams. Pa-

stebėjęs, kaip nudžiunga svečių šalių turistai, vaikštinėdami po Kėdainius ar Kelmę (tai pirmieji miestai, įrengę draugiškų miestų herbų standus) ir išvydę mūsų šalyje savo miesto herbą, jis ēmėsi iniciatyvos, kad panašus standas puikuotuosi ir laikinojoje sostinėje.

Biurokratiniam barjerams „pramušti“ prireikė net trejų metų.

Įrengus susibroliausią miestų standą Kaune, gidiu pavyko pasiekti, kad analogiškas standas būtų įrengtas ir Šiauliouose (tam prireikė dviejų vizitų į Šiaulių savivaldybę).

Idomu pažymėti, kad nei Kaune, nei Šiauliouose įrengus standus nebuvo organizuota jokio oficiali pristatymo ceremonija, o atkaklusis gidas niekuo nebuvo paskatintas...

Idėja atidengti miestų partnerių herbus jau susidomėta Vilniuje, Anykščiuose ir kitur. Gidas Chaimas norėtų, kad standai su miestų partnerių herbais atsirastų visuose Lietuvos miestuose ir savivaldybėse.

Gražinos Viktorijos PETROŠIENĖS nuotraukos

Nemunas

Mūsų skaitytojams!

Taupykime gražų vasaros laiką – ankstų ketvirtadienio rytą kaiskime kavą ir iš pašto dėžutės išsiimkime „Nemuną“. Jame visos kultūros ir meno naujienos!

Prenumerata mėnesiui – 9 Lt.

Pašto indeksas – 0079

Prenumerata priimama visuose pašto skyriuose, internetu www.post.lt ir www.prenumerata.lt arba redakcijoje.

